

Onderzoeksrapport

Niet-bancaire kredietverlening

Een blik in de black box

Sascha Füllbrunn (Radboud Universiteit)

Dirk-Jan Janssen (Radboud Universiteit)

Utz Weitzel (Radboud Universiteit & Vrije Universiteit Amsterdam)

Radboud Universiteit

Onderzoeksrapport

Niet-bancaire kredietverlening Een blik in de black box

Sascha Füllbrunn (Radboud Universiteit)

Dirk-Jan Janssen (Radboud Universiteit)

Utz Weitzel (Radboud Universiteit & Vrije Universiteit Amsterdam)

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Financiën. We bedanken de Autoriteit Financiële Markten (AFM), de Stichting MKB financiering, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, DYNATA, EXCAP en collega's van de Radboud Universiteit voor hun waardevolle bijdrage aan de totstandkoming van dit rapport.

Datum 24 Augustus 2020
Referentie **Niet-bancaire kredietverlening – Een blik in de black box**

Contact

Dr. Sascha Füllbrunn
Department of Economics and Business Economics
Institute for Management Research

Radboud Universiteit
Heyendaalseweg 141
6525 AJ Nijmegen
T +31-(0)24-3615474
E s.fullbrunn@fm.ru.nl

Onderzoekers

Sascha Füllbrunn is expert in het ontwerp van aandelenmarkten en in het onderzoeken van financiële besluitvormingsprocessen met behulp van experimenten en surveys (experimental economics/experimental finance). Hij is als Associate Professor of Finance verbonden aan de afdeling Economie en Bedrijfseconomie van de Radboud Universiteit. Zijn werk is gepubliceerd in onder andere The American Economic Review, Journal of Economics & Management Strategy, en Journal of Economic Psychology.

Dirk-Jan Janssen is werkzaam als Assistent Professor of Finance aan de afdeling Economie en Bedrijfseconomie van de Radboud Universiteit en heeft ervaring met beleidsgericht onderzoek. Hij is specialist op het gebied van besluitvormingsprocessen binnen financiële markten. Zijn onderzoek richt zich met name op het kruispunt van experimental en behavioral finance. Zijn werk is gepubliceerd in onder andere Experimental Economics, Economic Inquiry, en Journal of Economic Dynamics and Control.

Utz Weitzel is Professor of Finance aan de VU Amsterdam en de Radboud Universiteit. Hij was betrokken bij onderzoeksprojecten met meer dan 1000 financiële professionals, heeft succesvol samengewerkt met SSI en heeft ervaring met beleidsgericht onderzoek voor het ministerie van economische zaken. Zijn onderzoek richt zich op experimental en behavioral finance, risicogedrag en fusies en overnames. Zijn werk is gepubliceerd in onder andere The Journal of Finance, Journal of Risk and Uncertainty, en Economic Journal.

Executive Summary

Dit rapport gaat dieper in op de markt voor niet-bancaire zakelijke kredietverlening. We richten ons hierbij specifiek op de markt voor online directe kredietverlening (direct lending) aan zzp'ers en mkb'ers voor kleine leningen en korte looptijden. In dit onderzoek zal zowel de vraag- als aanbodkant van deze markt worden belicht. Aan de aanbodkant zal worden onderzocht hoe de online kredietverstrekkers die actief zijn op de Nederlandse markt te werk gaan. Hierbij zal onder andere worden gekeken naar de gehanteerde kredietkosten, de informatievoorziening en de achtergrondcontroles die worden uitgevoerd. Aan de vraagkant zal worden onderzocht hoe groot de kennis van en behoefte aan niet-bancaire kredieten is. Bij het verzamelen van de data is van meerdere methodes gebruikt gemaakt, waaronder mystery shopping, webresearch en een enquête met zzp'ers en mkb'ers.

Uit ons onderzoek blijkt dat kredietverstrekkers jaarlijkse kostenpercentages rekenen van 8% tot 421%, afhankelijk van het kredietbedrag en de looptijd. Daarnaast merken we op dat de relevante kostenfactoren vaak lastig zijn af te leiden van de webpagina's van de kredietverstrekkers en in bijna alle gevallen is gedetailleerde informatie aangaande de kredietvoorwaarden pas beschikbaar na het verstrekken van bedrijfsinformatie. Hoewel vrijwel alle online kredietverstrekkers hun aanvraagprocedure als een eenvoudig, snel proces beschrijven blijken er grote verschillen te bestaan wat betreft de achtergrondcontroles; sommige kredietverstrekkers vragen om relatief veel documentatie, waaronder bankafschriften, IB-aangifte of jaaroverzichten, terwijl andere kredietverstrekkers alleen naar recente bankafschriften lijken te vragen. Dat achtergrondchecks worden toegepast blijkt verder ook uit het feit dat veel van de kredietaanvragen van onze mystery shoppers zijn afgewezen. Wat betreft de vraagkant van de markt toont onze enquête aan dat ongeveer 7% van de deelnemers aan onze enquête, voornamelijk mkb'ers, een lening aanvraag bij (minimaal) één van de online kredietverstrekkers. Verder vroeg 12% van de deelnemers elders een krediet aan, voornamelijk in de vorm van een reguliere banklening.

Ten slotte zien we dat COVID19 een substantiële impact heeft gehad op de niet-bancaire markt voor kredietverlening: enerzijds zijn kredietverstrekkers terughoudender geworden bij het verstrekken van kredieten, anderzijds zijn er nieuwe kredietvormen bijgekomen waar de overheid garant staat voor een deel van de financiering. Onze resultaten kunnen daarom deels vertekend zijn door de recente ontwikkelingen omtrent COVID19.

Inhoudsopgave

1	Introductie	5
1.1	Motivatie.....	5
1.2	Onderzoeksvragen.....	5
2	Methodologie	7
3	Resultaten	10
3.1	Wie zijn de KVs precies en hoeveel zijn er actief op de Nederlandse markt?.....	11
3.2	Rekenen de KVs ongebruikelijk hoge kosten?.....	13
3.3	Voeren de KVs een achtergrondcheck uit?	18
3.4	Welk percentage van de bedrijven doet een kredietaanvraag bij KVs en waarom?	20
4	Conclusie	24
	Appendix	26

1 Introductie

1.1 Motivatie

Wanneer ondernemers een kredietovereenkomst aangaan, worden zij in beginsel niet beschermd tegen ongewenste en onvoorziene gevolgen door excessen in de voorwaarden. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft geen bevoegdheid om toezicht te houden op deze markt aangezien de wet daar geen grondslag voor biedt. In tegenstelling tot consumenten, wordt van ondernemers verwacht dat zij minder bescherming nodig hebben omdat (1) zij voldoende in staat zouden zijn de risico's in te schatten die bij de overeenkomst horen, (2) het nemen van risico's onderdeel is van het ondernemen, en (3) beschermende maatregelen ook beperkende effecten kunnen hebben op de ondernemers. Sommige ondernemers zullen echter qua kennis en ervaring op het gebied van financiële overeenkomsten nauwelijks te onderscheiden zijn van consumenten, terwijl die laatste groep wel beschermd wordt. Reeds langere tijd is er aandacht voor deze problematiek, vanuit de media, het ministerie van Financiën en vanuit de politiek.

In 2016 heeft het ministerie van Financiën een open consultatie gehouden aangaande de vraag of bepaalde zzp'ers (zelfstandige zonder personeel) en mkb'ers (midden- en kleinbedrijf) beter beschermd zouden moeten worden binnen de Wft. Uit de consultatie komt naar voren dat een effectievere bescherming van kleinzakelijke klanten wenselijk wordt geacht door de respondenten. Tegelijkertijd geven veel marktpartijen aan dat dit niet hoeft te betekenen dat er aanleiding is om dit in wetgeving neer te leggen. De minister van Financiën heeft in zijn reactie aan de Tweede Kamer aangegeven in eerste instantie in te zetten op verbetering van bescherming van kleinzakelijke klanten door middel van zelfregulering.¹ Daarbij ging het concreet om het stimuleren van het initiatief van de NVB voor het opstellen van de afdwingbare Gedragscode Kleinzakelijke Financiering² en het oproepen tot een onderzoek naar alternatieve geschillenbescherming voor kleine ondernemers. Tevens heeft de Stichting MKB Financiering de Gedragscode MKB Financiers³ opgesteld waar alternatieve financiers die zijn aangesloten bij de Stichting zich aan moeten houden.⁴

In 2018 leverden twee artikelen anekdotisch bewijs dat de kosten voor online krediet - die volgens deze artikelen tussen de 30% en 200% op jaarbasis liggen - te hoog zijn.⁵ De Tweede Kamerleden Sneller (D66) en Snels (GroenLinks) hebben de regering eind 2018 middels een motie⁶ verzocht om de omvang van de problematiek aangaande excessen wat betreft rentes en voorwaarden bij niet-bancaire kredietverlening aan zzp'ers en mkb'ers in kaart te brengen en om te bezien op welke wijze deze excessen adequaat kunnen worden tegengegaan. Zij overwegen hierbij dat niet-bancaire kredietverlening een belangrijke rol vervult in de financiering van ondernemers, maar dat niet alle zzp'ers en mkb'ers even goed in staat zijn om te overzien wat de consequenties van dergelijke leningen zijn. Deze motie is de concrete aanleiding voor dit report.

1.2 Onderzoeksvragen

Ons onderzoek heeft tot doel inzicht te bieden in de markt van niet-bancaire zakelijke leningen en de (hoogte van de) gehanteerde kredietkosten binnen deze markt. We concentreren onze analyse op kleine bedrijven

¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31311-183.pdf> (18-8-2020)

² https://www.nvb.nl/media/2280/003543_gedragscode-kleinzakelijke-financiering.pdf (23-7-2020)

³ <https://www.stichtingmkbfinanciering.nl/contentfolder/uploads/2019/04/Gedragscode-MKB-Financiers-Klantgericht-en-passend-financieren.pdf> (23-7-2020)

⁴ Aan de financiers die de SMF audit succesvol hebben doorlopen, wordt het Keurmerk Erkend MKB Financier toegekend. Momenteel hebben 16 financiers dit keurmerk. Zie ook: <https://www.stichtingmkbfinanciering.nl/keurmerk-erkend-mkb-financier> (13-8-20).

⁵ Bijvoorbeeld in De Groene Amsterdammer van 12-12-2018: <https://www.groene.nl/artikel/het-kwam-heel-betrouwbaar-over-en-in-de-volkskrant-van-12-12-2018>: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/zzp-er-leent-moeiteloos-tegen-200-procent-rente-dat-wel-b3bf2b21/>.

⁶ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2018Z23495&did=2018D59208 (23-7-2020)

met maximaal 20 werknemers (ongeveer 96% van de Nederlandse bedrijven) die een (relatief) kleine lening aanvragen. Onze empirische analyse richt zich met name op de 'directe kredietverstrekking'-processen van 'Online Kredietverstrekkers' (hierna: 'KVs'). Zoals gedefinieerd door de KvK is directe kredietverlening "ondernemingsfinanciering waarbij niet bancaire geldverstrekkers direct leningen verstrekken aan bedrijven zonder tussenkomst van een bank", meestal aan zzp'ers en mkb'ers.⁷ Wij richten ons enkel op deze online kredietverstrekkers. Alternatieve financieringsvormen zoals crowdfunding, factoring en leasing worden niet meegenomen in dit onderzoek.⁸ De KVs in kwestie verstrekken leningen tot twee miljoen euro aan zzp'ers en mkb'ers. Uit onze empirische resultaten blijkt echter dat een groot deel van de verstrekte en gevraagde leningen onder de 50.000 euro ligt.

We beantwoorden hierbij de volgende onderzoeksvragen:

- Wie zijn de KVs precies en hoeveel zijn er actief op de Nederlandse markt?
- Rekenen deze KVs ongebruikelijk hoge kosten en/of ondoorzichtige kosten?
- Voeren de KVs een achtergrondcheck uit van de bedrijven?
- Welk percentage van de bedrijven doet een kredietaanvraag bij de KVs en waarom?

De eerste onderzoeksvraag helpt om de marktomgeving te begrijpen om zo een beter inzicht te verkrijgen wat betreft de verschillende spelers op de markt. De tweede vraag gaat dieper in op de totale kredietkosten die worden gerekend in deze markt. De derde vraag heeft tot doel na te gaan of de KVs de kredietwaardigheid van de aanvrager controleren. De vierde vraag gaat over de kredietbehoefte en de daadwerkelijke kredietaanvragen van zzp'ers en mkb'ers.

Het is de bedoeling om deze onderzoeksvragen te beantwoorden door gebruik te maken van meerdere onderzoeksmethoden. Allereerst is er gebruikt gemaakt van webresearch om meer te weten te komen over de marktomgeving en de publiek beschikbare kredietvoorwaarden. Ten tweede is er gebruikt gemaakt van een enquête voor zzp'ers en mkb'ers om zo meer te leren over de frequentie van en de ervaringen met online kredietaanvragen. Ook is er gebruik gemaakt van de mystery shopping methode waarbij echte bedrijven een lening aanvragen bij een subset van de KVs die zijn meegenomen in dit onderzoek. Tot slot zijn de KVs in kwestie benaderd met het verzoek om een vragenlijst in te vullen. Om op een neutrale manier te rapporteren zonder een standpunt in te nemen, geven we geanonimiseerde resultaten zonder de KVs expliciet te benoemen.

De structuur van dit rapport is als volgt. In hoofdstuk 2 wordt de gebruikte methodologie in detail toegelicht. Hoofdstuk 3 bevat de empirische resultaten aangaande de vier onderzoeksvragen. Ten slotte wordt in hoofdstuk 4 de conclusie van dit rapport gepresenteerd.

---

⁷ https://www.kvk.nl/download/KVK_Gids_voor_bedrijfsfinanciering_tcm109-483835.pdf (23-7-2020)

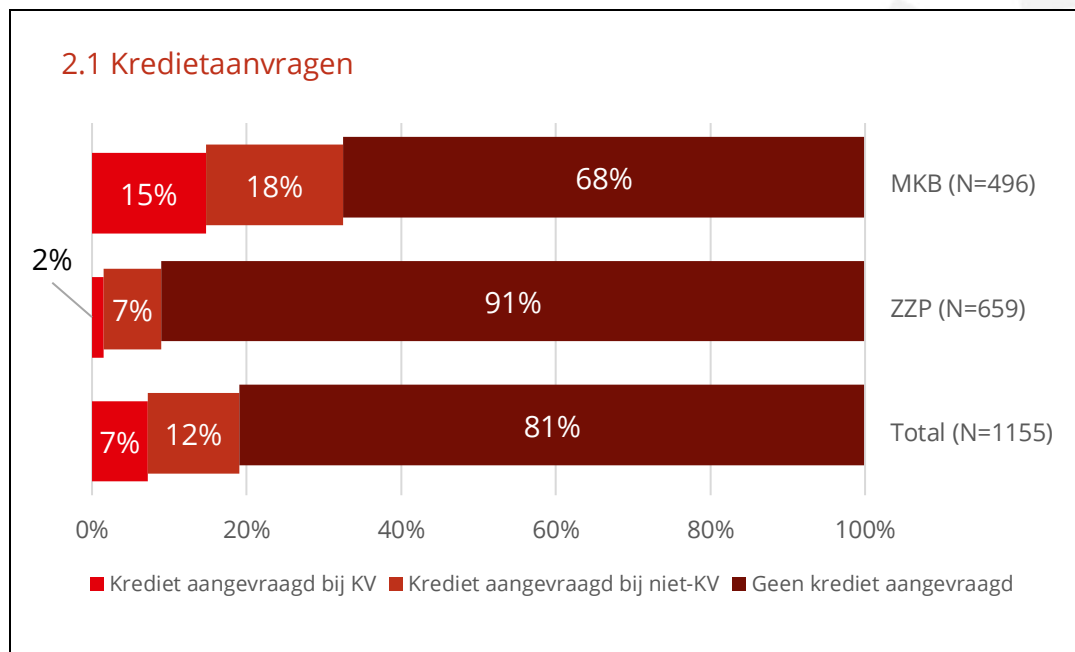
⁸ Het zou wellicht wenselijk zijn om een systematische analyse te bieden van de gehele alternatieve financieringsmarkt, die naast (online) directe kredietverlening ook crowdfunding, factoring en leasing omvat. Echter, het meenemen van leasing, factoring en crowdfunding zou de empirische analyse zeer complex maken vanwege de wijze waarop deze vormen van financiering worden verstrekt. Leasing is bijvoorbeeld beperkt tot bepaalde bedrijfsmiddelen (zoals het leasen van een auto), factoring is gebaseerd op bepaalde bedrijfsprocessen terwijl bij crowdfunding de kredietnemers zelf deels hun eigen voorwaarden bepalen. Door deze factoren is het lastig om deze vormen van alternatieve financiering mee te nemen in een meer algemene vergelijking van kredietkosten.

2 Methodologie

We hebben verschillende methoden toegepast om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, die we hieronder zullen toelichten.

Webresearch: Beginnend met de KVs vermeld in de eerdergenoemde krantenartikelen (zie voetnoot 5), het bezoeken van vergelijkingssites,⁹ en met behulp van het zoeken op trefwoorden (zoals 'zakelijke lening'), zijn 13 KVs geïdentificeerd die zakelijke leningen en/of zakelijke kredieten aanbieden. Vervolgens zijn deze KVs geanalyseerd met betrekking tot contractuele informatie, kredietvereisten, de achtergrond van het bedrijf, en de in rekening gebrachte kredietkosten uitgedrukt in het jaarlijkse kostenpercentage.

Enquête: We hebben een online onderzoek uitgevoerd met Nederlandse zzp'ers en mkb'ers om meer te weten te komen over de ervaringen met KVs, over alternatieve financieringsmogelijkheden in het algemeen en de vraag naar niet-bancair krediet. We hebben de data-acquisitie uitbesteed aan DYNATA (dynata.com), een wereldwijd opererend online marktonderzoeksbureau, dat 1.155 observaties heeft geleverd bestaande uit 659 zzp'ers en 496 mkb'ers. Van deze 1.155 respondenten hebben 83 respondenten een online krediet aangevraagd bij minstens één van de 13 verschillende KVs. Zij kregen een specifieke vragenlijst over hun ervaringen aangaande de kredietaanvraag. De overige 1.072 respondenten ontvingen een vragenlijst over hun financieringsbehoeften en hun kredietaanvragen bij andere kredietverstrekkers. Een overzicht van de datastructuur wordt gegeven in figuur 2.1.

Mystery Shopping: In de mystery shopping methode doen 'mystery shoppers' (hierna: 'MSs') zich voor als echte cliënten (kredietnemers in dit geval) bij een aantal van de KVs die zijn meegenomen in dit onderzoek. De MSs rapporteren over hun ervaring tijdens de interactie met het doelbedrijf waarbij ze een duidelijk protocol volgen aangaande de interactie met de KVs. Dit zorgt voor nauwkeurige en objectieve informatie, waaronder: screenshots van de webpagina's, e-mails of contracten en zelfs video- en/of audiobestanden. Daarnaast kan door middel van de selectie van MSs worden gecontroleerd voor o.a. hun geslacht, leeftijd en

⁹ Bijvoorbeeld bankenvergelijking.nl of online-lening.net/zakelijk-geld-lenen/.

beroep, om zo het effect van deze factoren op het handelen van de KVs te kunnen begrijpen.¹⁰ Deze drie zaken (het werken met protocollen, het vastleggen van de interactie tussen MSs en KVs en het kunnen controleren voor de achtergrond van de MSs) maken dat de mystery shopping methode duidelijke voordelen biedt ten opzichte van enquêtes. In enquêtes wordt namelijk gevraagd naar ervaringen uit het verleden die vertekend kunnen zijn door opinie, perceptie, onvolledig geheugen en/of onvoldoende gemotiveerde respondenten. We hebben de data-acquisitie uitbesteed aan excap (excap.nl), een internationaal opererend mystery shopping bedrijf.

In ons geval waren de MSs Nederlandse bedrijven met een KvK-nummer uit verschillende branches. Met behulp van hun bedrijfsinformatie en hun persoonlijke gegevens (voor zover mogelijk) hebben zij bij geselecteerde KVs een lening aangevraagd. Van elke 'journey', d.w.z. de kredietaanvraag bij één KV door één MS, hebben we alle relevante informatie verzameld, inclusief screenshots, e-mails en pdf's, die al dan niet publiekelijk beschikbaar zijn. Daarnaast heeft elke MS na zijn of haar journey een kleine vragenlijst ingevuld aangaande de desbetreffende kredietaanvraag.

2.2 Generatie van observaties voor de Mystery Shopping Methode

	Mystery Shopper ID					
	MS 1 (60K)	MS 2 (30K)	MS 3 (100K)	MS 4 (65K)	MS 5 (50K)	MS 6 (300K)
KV1	Y	N	N	P	P	
KV2	N	N	N	N	N	N
KV3	Y	Y	N	N	N	
KV4	P	N	N	N	N	Y
KV5	N	N	N	N	N	N
KV6	P	N	P	N	P	
KV7			N			Y*

Toelichting: De tabel geeft de organisatie van de waarnemingen weer. Zes mystery shoppers hebben een lening aangevraagd bij zeven KVs. De omzet in 2019 staat tussen haakjes. Een 'Y' duidt op een succesvolle aanvraag. 'P' geeft aan dat slechts een deel van de lening is toegekend. 'N' betekent dat het verzoek is afgewezen. * betekent dat het verzoek onder de BMKB-C-kredietregeling viel.

Een passende onderzoeksopzet binnen de mystery shopping methode zou betekenen dat er een gelaagde steekproef wordt samengesteld. Een dergelijke steekproef zou systematisch variëren met potentieel relevante achtergrondinformatie van de zzp'ers of mkb'ers, zoals omzet, sector, leeftijd of zelfs het geslacht van de MS, maar ook met de systematische manipulatie van de kredietaanvraag op basis van het bedrag, de looptijd en de reden van de kredietaanvraag. Een dergelijke systematische variatie past echter helaas niet binnen dit onderzoek. Uiteindelijk hebben we zes MSs met een verschillende omzet uit verschillende bedrijfssectoren een financiering laten aanvragen bij in totaal zeven verschillende KVs. Tabel 2.2 geeft een overzicht van de gegenereerde waarnemingen. In totaal hebben we 35 aanvragen gedaan. Elf van die aanvragen eindigden met een contractaanbod, terwijl de overige 24 werden afgewezen.

Omdat de mystery shopping methode is uitgevoerd ten tijde van de COVID19 pandemie zijn de financieringsaanvragen gedaan onder omstandigheden die afwijken van hetgeen dat vóór deze pandemie als

¹⁰ Er bestaan ethische bezwaren tegen de mystery shopping methode. Een van de methodologische bezwaren is de ontbrekende toestemming voor deelname aan een onderzoek wat betreft het doelwit. Een tweede bezwaar heeft betrekking op het feit dat de aanvraag 'nep' is en dat de mystery shopper dus technisch gezien liegt. In dit geval zien we deze zaken als een kleine prijs die betaald moet worden om de black box te kunnen openen. Zie bijvoorbeeld: Ng Kwet Shing, M., & Spence, L. J. (2002). Investigating the limits of competitive intelligence gathering: is mystery shopping ethical? *Business Ethics: A European Review*, 11(4), 343-353.

'normaal' gold. De KVs waren soms huiverig om het krediet te verstrekken vanwege de onzekerheid rond corona en onvoldoende omzet van de MSs in de afgelopen drie maanden. Bovendien vielen sommige leningen onder de BMKB-C-kredietregeling (Borgstelling mkb-kredieten), die een lagere rente mogelijk maakt.¹¹ Tenslotte is ons bekend geworden dat een aantal KVs helemaal geen krediet meer verleent totdat de situatie omtrent COVID19 weer is verbeterd.

KV vragenlijst: We hebben ook contact opgenomen met de KVs en hen gevraagd een vragenlijst in te vullen met vragen aangaande de kredietvoorwaarden, de kredietportefeuille en het risicomanagement. Slechts twee KVs hebben deze vragenlijst ingevuld. Het ontbreekt ons dus aan voldoende gegevens om duidelijke conclusies te trekken vanuit de KV-kant.

In de volgende hoofdstuk presenteren we resultaten met betrekking tot onze vier onderzoeksvragen door te verwijzen naar empirisch bewijs verkregen met behulp van onze verschillende onderzoeksmethoden. We zullen onze resultaten vergelijken met informatie beschikbaar uit andere rapporten maar zullen ook gelijksoortige informatie afkomstig uit verschillende onderzoeksmethoden daar waar mogelijk met elkaar vergelijken. Om bijvoorbeeld het effectieve jaarlijks kostenpercentage van een contract te vinden, kunnen we gebruik maken van (1) de gegevens uit de contracten die tijdens de mystery shopping methode zijn ontvangen, (2) de informatie die op de webpagina's van de KVs (o.a. online calculators) is verstrekt, (3) de antwoorden die de respondenten hebben gegeven in de enquête en ten slotte (4) de antwoorden die de KVs hebben gegeven in de voor hen bedoelde vragenlijst. We vergelijken onze resultaten met twee recente bronnen: R-CBS, verwijzend naar de CBS-financieringsmonitor 2019 en R-KvK, de recente KvK enquête aangaande alternatieve financieringsvormen.¹²

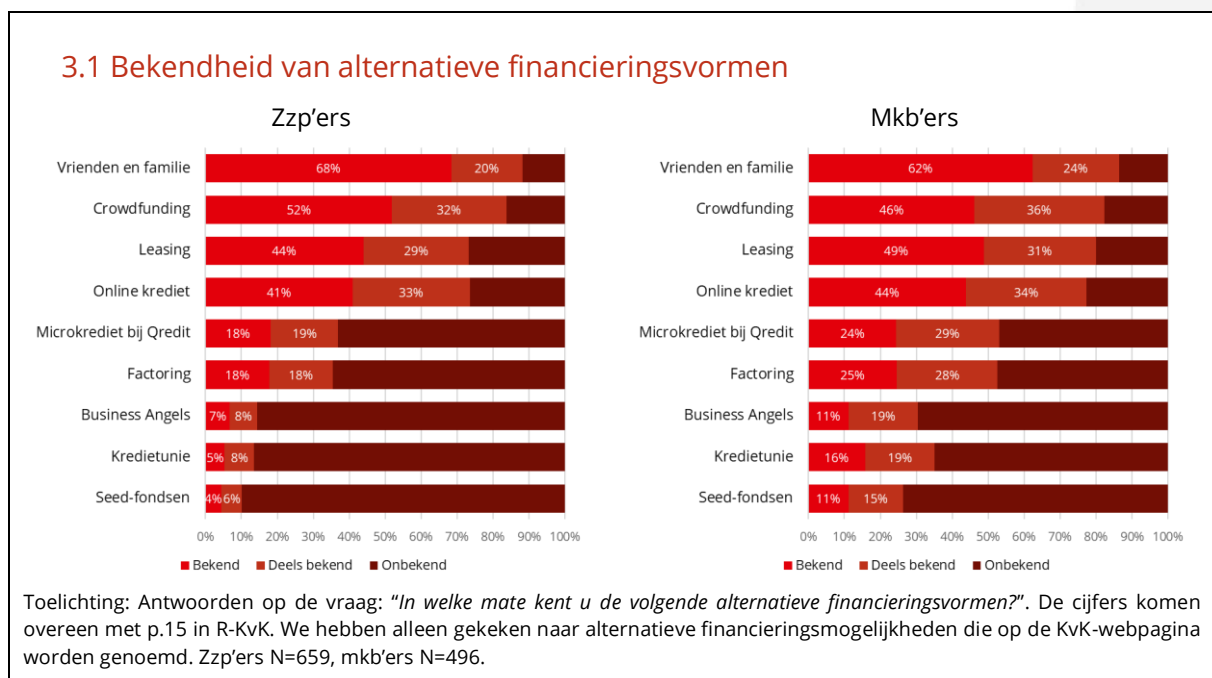
---

¹¹ Als antwoord op liquiditeitsproblemen veroorzaakt door de coronacrisis is de BMKB verruimd met een corona luik (BMKB-C). Zie ook: <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/borgstelling-mkb-kredieten-bmkb/verruiming-bmkb-verband-met-coronacrisis>

¹² R-KVK afkomstig van <https://www.kvk.nl/over-kvk/media-en-pers/nieuws-en-persberichten/onderzoek-naar-investeren-en-financieren-door-zzpers-en-mkbers/> (20-7-2020). R-CBS afkomstig van <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/05/financieringsmonitor-2019> (20-7-2020).

3 Resultaten

Online directe kredietverlening is slechts één onderdeel van de nieuwe niet-bancaire financieringsmogelijkheden die zijn ontstaan met de opkomst van nieuwe technologieën in de FinTech-sector.¹³ Hoewel dergelijke initiatieven de markt voor alternatieve financieringsmogelijkheden vergroten, zijn niet alle zzp'ers en mkb'ers zich bewust van dergelijke mogelijkheden.¹⁴ Om de bekendheid van onze respondenten met onder andere deze alternatieve financieringsmogelijkheden te meten hebben we de respondenten in onze enquête gevraagd in hoeverre zij bekend zijn met een negental financieringsvormen. Figuur 3.1 geeft een overzicht. Het lenen van geld van vrienden en familie is alom bekend, ook is meer dan 75% van de respondenten (deels) bekend met crowdfunding en leasing. Relevant voor onze onderzoeksvragen is dat ook ongeveer 75% van de respondenten bekend is met online kredietverlening. De respondenten zijn minder bekend met de overige financieringsmogelijkheden zoals microkredieten en factoring. Hierbij merken we op dat mkb'ers over het algemeen wel meer bekend zijn met deze financieringsmogelijkheden dan zzp'ers. Onze resultaten komen overeen met de resultaten van R-KvK.

Omdat onze focus ligt op directe kredietverlening, vroegen we onze respondenten voor elk van de 13 KVs op de lijst of de desbetreffende KV bekend voor hen was, alsmede of ze ooit een lening bij de desbetreffende KV hebben aangevraagd. Gemiddeld is 41% van de zzp'ers en ongeveer 58% van de mkb'ers bekend met

¹³ FinTech (Financial Technology) wordt gebruikt om nieuwe technologie te beschrijven die de levering en het gebruik van financiële diensten wil verbeteren en automatiseren om bedrijven, bedrijfseigenaren en consumenten te helpen hun financiële activiteiten en processen beter te beheren door gebruik te maken van gespecialiseerde software en algoritmes. Online Kredietverstrekkers zijn gespecialiseerd in het vereenvoudigen van de financiële afwikkeling door bijvoorbeeld rente- en aflossingsbetalingen te berekenen op basis van de pinomzet van de klant of door elektronische facturen en rekeninginformatie te gebruiken om de kredietwaardigheid van de klant te beoordelen. Deze bedrijven zijn in staat om mensen die bereid zijn om kapitaal te verstrekken te matchen met bedrijven die kapitaal nodig hebben.

¹⁴ Stichting MKB Financiering, Onderzoek non-bancaire financiering 2019, beschikbaar via https://www.stichtingmkbfinanciering.nl/contentfolder/uploads/2020/06/SMF_MKB_Onderzoek_Non_Bancaire_Financiering_2019.pdf

minstens één van de KVs. Dit kan worden gecontrasteerd met de 75% van onze respondenten die beweren dat ze 'online krediet' (gedeeltelijk) kennen als een alternatieve financieringsmogelijkheid (zie Figuur 3.1). Gemiddeld zijn deze deelnemers bekend met 3.75 van de 13 KVs uit onze lijst. Zoals te zien in Figuur 2.1 heeft bijna 2% van de zzp'ers en bijna 15% van de mkb'ers een krediet aangevraagd bij (minimaal) één van de KVs. Gemiddeld wordt in deze gevallen bij 2.83 KVs een aanvraag ingediend.

Van de resterende steekproef, d.w.z. degenen die geen krediet bij een KV (N = 1.072) hebben aangevraagd, heeft rond de 12% in 2018 of later een kredietaanvraag ingediend bij een instelling anders dan de KVs uit ons onderzoek. Voor de mkb'ers is dit percentage gelijk aan 21% (in lijn met R-CBS) terwijl voor de zzp'ers dit percentage gelijk is aan 8%. Meer dan 87% van deze deelsteekproef vroeg helemaal geen krediet aan, wat wellicht komt doordat slechts 19% aangaf een kredietbehoefte te hebben.¹⁵ Volgens R-KVK had 14% van de zzp'ers en 27% van de mkb'ers in 2018 financiering nodig hetgeen vergelijkbaar is met wat onze resultaten laten zien.

3.1 Wie zijn de KVs precies en hoeveel zijn er actief op de Nederlandse markt?

In totaal hebben we, zoals eerder vermeld, 13 online kredietverstrekkers kunnen vinden die actief zijn op de Nederlandse markt. Vier van die KVs behoren tot Scandinavische FinTech-bedrijven, terwijl de overige KVs tot Nederlandse bedrijven behoren. Niet alle KVs zijn echter van elkaar te onderscheiden. Wij hebben twee ondernemingen geïdentificeerd die elk twee verschillende KVs in Nederland exploiteren, dat wil zeggen dat er elf verschillende ondernemingen zijn die 13 KVs exploiteren. Eén onderneming opereert van buiten Nederland, d.w.z. dat zij geen KVK-nummer heeft. Verschillende ondernemingen zijn ook in andere landen van Europa actief. Deze KVs hebben een vergelijkbaar webdesign in de verschillende landen waar ze actief zijn, maar zijn uiteraard in verschillende talen actief. De meeste van deze KVs zijn in de afgelopen vijf jaar op de Nederlandse markt actief geworden.

De bedrijven achter de KVs hebben verschillende profielen. Eén van de Scandinavische bedrijven is een FinTech-coöperatie die verschillende vormen van financiële dienstverlening aanbiedt met 66 bedrijven en een omzet van 360 miljoen euro in 2019. Een van de Nederlandse bedrijven wordt gefinancierd via een netwerk van vermogende ondernemers, terwijl een ander bedrijf wordt gefinancierd via durfkapitaalbedrijven. Een andere Nederlandse KV is een startende onderneming geïnitieerd door een grote Nederlandse bank. Die bank exploiteert alle zakelijke leningen/kredieten tussen de 2.500 en 250.000 euro via die KV. Twee van de genoemde KVs hebben de Gedragscode MKB Financiering ondertekend.¹⁶

De KVs bieden financieringen aan met uiteenlopende bedragen. Sommige KVs verstrekken financieringen tussen de 1.000 euro en 50.000 euro, terwijl andere KVs financieringen aanbieden met bedragen van 5.000 euro tot 250.000 euro of zelfs van 10.000 euro tot 2.000.000 euro. De looptijd ligt vaak vast, bijvoorbeeld drie of zes maanden, maar er bestaan ook KVs waar de looptijd tussen een minimum en maximum vrij mag variëren. Bij één KV kan de looptijd 'vrij' zijn, d.w.z. dat de cliënten naast de rente een maandelijkse vergoeding betalen totdat zij het krediet terugbetalen, zonder een aflossingschema op te stellen.

De manier van verstrekking van de financiering verschilt ook tussen de KVs. De meest voorkomende financiering is de klassieke 'zakelijke lening' waarbij de cliënt het volledige kredietbedrag ontvangt en dit bedrag terugbetaalt (inclusief rente of premie) voor een bepaalde datum. In het geval de KV rente berekent wordt deze rente betaald over het openstaande gedeelte van de lening. Wanneer er een premie betaald dient te worden, wordt deze betaald over de hoofdsom van de lening (inclusief mogelijke afsluitprovisie). Het aflossen van een lening verloopt niet volgens een vast patroon maar verschilt per KV. Een aantal KVs werkt met een annuïtair schema terwijl andere KVs werken met constante bedragen. Ook zijn er KVs die werken

¹⁵ Vraag: "Heeft u in 2018 of later behoefte gehad aan enige vorm van financiering?"

¹⁶ "In de Gedragscode MKB financiers zijn concrete uitgangspunten geformuleerd voor financiers op het gebied van maximale rentetarieven, actieve provisie transparantie, niet misleidende communicatie, passend en verantwoord financieren en passende zekerheden." Zie ook: <https://www.stichtingmkbfinanciering.nl/gedragscode/>

met een aflossingsbedrag op basis van een percentage van de dagomzet, d.w.z. een bepaald percentage van de pinbetalingen gaat automatisch naar de KV.

Een tweede hoofdvorm van financiering door KVs is het '*zakelijk (doorlopend) krediet*' waarbij de cliënt geld kan opnemen tot de kredietlimiet en waarbij dus niet het gehele bedrag (tot aan de kredietlimiet) automatisch naar de cliënt wordt overgemaakt. Bij een krediet wordt de rente berekend over het uitstaande kredietbedrag, niet over de gehele kredietlimiet. Waar bij een lening normaliter tijdens de looptijd wordt afgelost, is het aflossingsschema bij een krediet vaak wat flexibeler. Zo wordt er door één KV bijvoorbeeld gewerkt met een annuïtair schema, maar bestaat er ook een KV waar de cliënt zelf kan bepalen hoe er tijdens de looptijd wordt afgelost. Het is hierbij zelfs mogelijk om helemaal niet af te lossen zolang de rente maar betaald wordt.

Tijdens ons onderzoek is één van de KVs van naam veranderd en is daarnaast ook een nieuwe website gaan gebruiken. Een andere KV verstrekt geen krediet meer, maar stuurt de aanvraag door naar een andere KV. We zullen deze twee KV echter beide nog steeds als een aparte KV beschouwen voor onze empirische analyse.

3.3 Illustratie van het jaarlijks kostenpercentage

Het JKP hangt af van alle kosten die in rekening worden gebracht bij een lening of krediet. Om de samenhang tussen de voorwaarden van een lening en het berekende JKP te verduidelijken, wordt in onderstaande tabel het JKP uitgerekend voor een hypothetische lening van 10.000 euro met een looptijd van 6 maanden en maandelijkse aflossingen waarbij steeds één kostenfactor wordt veranderd. Scenario 1 dient als benchmark terwijl in scenario 2, 3 en 4 respectievelijk het rentepercentage, de afsluitprovisie (als percentage van de hoofdsom), en de overige maandelijkse kosten ten opzichte van scenario 1 worden veranderd.

Te zien is dat het JKP sterk is gerelateerd aan het rentepercentage. Naast het rentepercentage blijkt (uit scenario 3 en 4) dat de hoogte van de afsluitprovisie en de maandelijkse kosten een sterk effect hebben op het JKP. Een vergelijking van kredietkosten op basis van enkel het rente- of premiepercentage is dan ook onvolledig hetgeen het gebruik van het JKP als eenheid van vergelijking in ons onderzoek rechtvaardigt.

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Rente p/m	2%	<u>4%</u>	2%	2%
Afsluitprovisie	0	0	<u>€500</u>	0
Overige kosten p/m	0	0	0	<u>€40</u>
JKP	27%	60 %	51%	37 %

Toelichting: De berekening voor scenario 3 is als volgt. De maandelijkse aflossing is gelijk aan $10.500/6=1.750$ euro waarbij de 10.500 bestaat uit de lening van 10.000 plus de afsluitprovisie die gelijk is aan 500 euro (5% van 10.000) en dus wordt meegefinancierd. De rente is gelijk aan 2% van het openstaande kredietbedrag (inclusief afsluitprovisie). De formule om het JKP te berekenen zet het kredietbedrag (10.000) gelijk aan alle contante waarde van alle kosten:

$$10.000 = \frac{1750 + 210}{(1+x)} + \frac{1750 + 175}{(1+x)^2} + \frac{1750 + 140}{(1+x)^3} + \frac{1750 + 105}{(1+x)^4} + \frac{1750 + 70}{(1+x)^5} + \frac{1750 + 35}{(1+x)^6}$$

Wanneer we deze formule oplossen voor x , hetgeen de maandelijkse interne opbrengstvoet is (of 'Internal Rate of Return'), komen we uit op $x=3.49\%$. Waarmee het jaarlijks kostenpercentage gelijk is aan $1.0349^{12} - 1 = 50.91\%$.

3.2 Rekenen de KVs ongebruikelijk hoge kosten?

3.2.1 Overzicht jaarlijks kostenpercentage

De totale kosten van een krediet bestaan uit verschillende kostensoorten. Hierbij kan vanzelfsprekend gedacht worden aan rente- of premiekosten,¹⁷ maar bijvoorbeeld ook aan provisiekosten en andersoortige kosten (o.a. administratiekosten). Omdat het simpele rente- of premiepercentage slechts een onderdeel is van het mogelijke pakket aan kostensoorten, kan dit percentage niet dienen als basis voor een vergelijking van de totale kredietkosten berekend voor de KVs uit ons onderzoek. Een kostenpercentage dat wel geschikt is voor dit doel, is het 'jaarlijks kostenpercentage' (JKP). Het JKP wordt gedefinieerd als de "in rekening te brengen totale kosten van het krediet, uitgedrukt in een percentage op jaarbasis" en wordt (verplicht) vermeld bij kredietovereenkomsten met consumenten.¹⁸ Het JKP omvat alle kosten van het krediet zoals rente- of premiekosten, provisies en andersoortige kosten en is daarmee geschikt om verschillende kredietaanbieders met elkaar te vergelijken. In box 3.3 wordt door middel van een concreet voorbeeld geschetst in welke mate het JKP samenhangt met de verschillende soorten kredietkosten.

De JKPs van de KVs uit ons onderzoek zijn door middel van (met name) webresearch berekend voor elf van de dertien KVs; bij twee van de KVs was er niet voldoende informatie online beschikbaar om de JKPs nauwkeurig vast te kunnen stellen. Wat betreft de elf KVs waarvoor we het JKP hebben kunnen berekenen was verreweg het grootste deel van de informatie aangaande (o.a.) het rente- of premiepercentage, het aflossingsschema en betalingsdata beschikbaar op de website. Daarnaast zijn via de chatfunctie op de website in een aantal gevallen verder details verkregen over met name het aflossingsschema, de hoogte van de afsluitprovisie en het al dan niet meefinancieren van deze afsluitprovisie.

Hoewel de algemene informatie aangaande de verschillende kredietproducten online te vinden is, moeten er alsnog een aantal assumpties gemaakt worden. Zo verstrekken de KVs op hun website wél informatie over de frequentie van aflossingen, maar wordt het exacte moment waarop moet worden afgelost niet vermeld. Een overzicht van de assumpties die zijn gemaakt om deze ontbrekende details te kunnen ondervangen wordt gegeven in de appendix. Bij het berekenen van de JKPs maken we onderscheid tussen vier categorieën wat betreft het kredietbedrag (€5.000, €10.000, €15.000 en €30.000) en drie categorieën wat betreft de looptijd van het krediet (3, 6 en 12 maanden). We berekenen dus (4x3=) twaalf JKPs per KV.¹⁹ De keuze voor deze categorieën is gemotiveerd door het feit dat de meest leningen uit de portfolio's van de KVs die onze vragenlijst hebben ingevuld binnen deze kredietbedrag/looptijd-combinaties vallen.

3.4 Overzicht jaarlijks kostenpercentage

	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	126% (12% - 421%)	90% (12% - 198%)	81% (12% - 146%)	78% (12% - 146%)
6 maanden	78% (9% - 193%)	62% (9% - 139%)	57% (9% - 115%)	54% (9% - 100%)
12 maanden	56% (8% - 137%)	50% (8% - 128%)	46% (8% - 105%)	43% (8% - 80%)

Toelichting: JKPs per looptijd/kredietbedrag. De JKPs zijn door middel van (met name) webresearch berekend.

¹⁷ Rente wordt berekend over het openstaande bedrag van het krediet waardoor rentebetalingen dalen wanneer het krediet verder wordt afgelost. Dit in tegenstelling tot premiekosten die worden berekend over de hoofdsom en dus gelijk blijven ook wanneer het krediet verder wordt afgelost.

¹⁸ Zie het 'Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft': <https://wetten.overheid.nl/BWBR0020421/2020-01-01>.

¹⁹ Een aantal KVs biedt slechts een subset van de looptijden aan, in dit geval berekenen we enkel de JKPs voor de beschikbare looptijden.

In Tabel 3.4 wordt per kredietbedrag/looptijd-categorie het gemiddelde JKPs over de elf KVs gepresenteerd met daaronder respectievelijk het minimum en maximum JKP. In de appendix wordt het JKP wordt per kredietbedrag/looptijd-categorie voor alle KVs apart vermeld. Voor de vijf KVs die op hun website een range aan rente- of premiepercentages aangeven (afhankelijk van het risicoprofiel van de klant en looptijd van de lening) is het JKP berekend met het gemiddelde percentage uit deze range. Voor de drie KVs die een vast of een gemiddeld rente- of premiepercentage op hun website vermelden, is dit percentage gebruikt om het JKP te berekenen. Verder vermelden twee KVs geen rente- of premiepercentage maar enkel de totale (maandelijkse) kredietkosten per kredietbedrag en looptijd, die met een online calculator berekend kunnen worden door de klant. In deze gevallen zijn de JKPs berekend met behulp van de bedragen uit deze calculator. Ten slotte is er één KV die enkel een jaarlijks 'vanaf' percentage vermeldt op haar website. In dit geval is er via de chat contact gezocht en heeft de KV een gemiddeld percentage verstrekt dat vervolgens in onze berekeningen is gebruikt.

Tabel 3.4 laat zien dat het gemiddelde JKP varieert van een relatief hoog percentage gelijk aan 126% voor een lening van 5.000 euro met een looptijd van drie maanden, tot een gemiddeld percentage van 43% voor een lening van 30.000 euro met een looptijd van twaalf maanden. De JKPs zijn dus negatief gecorreleerd met zowel de looptijd als het kredietbedrag. Dit komt voort uit het feit dat bepaalde kostensoorten zoals een afsluitprovisie of vaste maandelijkse kosten een relatief grotere impact hebben op financieringen met een korte looptijd en/of een lager kredietbedrag. Het ligt dan ook in de lijn der verwachting dat het (gemiddelde) JKP bij een financiering van 5.0000 euro en een looptijd van bijvoorbeeld één maand hoger zal liggen dan 126%. Verder valt op dat er grote verschillen bestaan tussen de hoogste en laagste JKPs die worden gehanteerd door de KVs uit ons onderzoek. Het laagste JKP is gelijk aan 8% (bij alle kredietbedragen met een looptijd van 12 maanden) terwijl het hoogste JKP gelijk is aan 421% (bij een kredietbedrag van 5.000 euro en een looptijd van 3 maanden). Op de verschillen tussen de JKPs van de verschillende KVs zal in de volgende sectie verder worden ingegaan.

3.2.2 Overzicht van kredietkosten per kredietverstrekker

De eerste rij van Tabel 3.5 geeft een overzicht van het JKP per KV (waarbij elke kolom voor één KV staat) voor een financiering (lening of doorlopend krediet) van 10.000 euro met een looptijd van zes maanden. De keuze voor een dergelijke lening (of krediet) volgt uit het feit dat dit de meest voorkomende kredietbedrag/looptijd-combinatie is uit de portfolio's van de KVs die onze vragenlijst hebben ingevuld, en daarmee het meest representatief is voor de kredietkosten van de verschillende KVs. Het valt op dat er grote verschillen tussen de KVs bestaan wat betreft de totale kredietkosten; de JKPs liggen tussen de 9% en 139%.

3.5 Overzicht van kredietkosten per KV											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
JKP (10k, 6m)	9%	24%	29%	34%	48%	57%	59%	74%	84%	121%	139%
Rente (p/m)	0.5%	1.1%	1.1%	2.1%	3.3%	2.9%	-	-	-	-	7.5%
Premie (p/m)	-	-	-	-	-	-	2%	2.5%	1.5%	2.2%	-
Afsluitprovisie	1.0%	2.5%	Nee	Nee	Nee	2.95%	Nee	Nee	6.5%	5%*	Nee
Overige kosten	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee

Toelichting: Overzicht van de kredietkosten per KV. Elke kolom staat voor één KV. De afsluitprovisie is uitgedrukt in procent van de hoofdsom. De JKPs zijn berekend voor een lening van 10.000 euro met een looptijd van 6 maanden. 'Overige kosten' staat voor alle andere kosten die niet binnen de andere vermelde kostencategorieën vallen, zie de hoofdtekst voor een toelichting. * De kredietprovisie voor de KV in kwestie is 5% van de hoofdsom met een minimum van €750.

Om een beter beeld te geven van de factoren die deze verschillen verklaren worden in rij twee tot en met vijf de verschillende kostensoorten per KV gerangschikt: de rente- of premiekosten (rij twee en rij drie respectievelijk), de afsluitpremie (rij vier) en de overige kosten (rij vijf). We zien relatief grote verschillen in rentepercentages, terwijl de verschillen in premies relatief klein zijn. Het lage rentepercentage in kolom één

kan verklaard worden door het feit dat deze KV een dochteronderneming is van een (groot)bank. De KV vermeldt op haar website dat het aantrekkelijke rentepercentage mogelijk wordt gemaakt door funding vanuit deze bank.

Naast de kosten voortkomend uit rentes en premies is er nog een belangrijke kostencategorie, namelijk de afsluitprovisie. Een afsluitprovisie wordt door vijf van de elf onderzochte KVs gehanteerd, waarbij de provisie in alle gevallen een percentage van de hoofdsom betreft. Bij kolom tien is dit ook het geval maar hier wordt een minimum van €750 gehanteerd, waardoor vooral bij kortere looptijden en lagere kredietbedragen het JKP oploopt. Dit is dan ook de KV met één van de hoogste JKPs (121%) voor een lening van 10.000 euro met een looptijd van zes maanden. Ten slotte zijn er twee KVs die naast de rente/premie en/of afsluitprovisie nog andersoortige kosten berekenen: de KV in kolom drie hanteert kosten gelijk aan 2.5% van het (additioneel) opgenomen krediet telkens wanneer geld wordt opgenomen, en de KV in kolom vier hanteert maandelijkse 'abonnementskosten' van €19.95. Hoewel over het algemeen de KVs met de hoogste rente- of premiekosten ook het hoogste JKP hebben, wordt duidelijk dat ook de afsluitprovisie een grote rol speelt in de uiteindelijke hoogte van het JKP. Opvallend hierbij is de KV uit kolom negen die met een relatief lage premie toch tot een (relatief) hoog JKP komt door de afsluitprovisie. Ten slotte wordt ook duidelijk dat een premie in vergelijking met een vergelijkbare rente tot een hoger JKP leidt, doordat de premie -in tegenstelling tot de rente- over de hoofdsom gerekend wordt en niet over het restbedrag. Dit is bijvoorbeeld te zien door de KV uit kolom acht (met een JKP van 74% en premie van 2.5%) te vergelijken met de KV uit kolom zes (met een JKP van 57%, rente van 2.9% en afsluitprovisie van 2.95%).

3.2.3 Vergelijking met andere kredietvormen

In Tabel 3.6 worden de gemiddelde JKPs en daaronder respectievelijk het gemiddelde minimum en maximum JKP over alle kredietbedragen voor de drie looptijdscategorieën verkregen uit webresearch vergeleken met (1) de JKPs die zijn berekend op basis van de contracten verkregen via de mystery shopping methode, (2) de gemiddelde JKPs van een zakelijk krediet bij twee grootbanken alsmede (3) de ten hoogste toegelaten kredietvergoeding op consumentenleningen.²⁰

3.6 Vergelijking met andere kredietvormen				
		3 maanden	6 maanden	12 maanden
Webresearch		94% (12% - 227%)	63% (9% - 137%)	49% (8% - 113%)
Mystery shoppers		-	-	84% (32% - 128%)
Referenties	1: Doorlopend krediet bij (groot) bank:	26%	18%	14%
	2: Consumentenkrediet:	Hoogste toegelaten Kredietvergoeding: 14%* Online-vergelijkingswebsite: 5.2% tot 7.4%**		
Toelichting: Vergelijking JKPs verkregen via webresearch en de mystery shopping methode (data is enkel beschikbaar voor een looptijd van 12 maanden) gecontrasteerd met de JKPs voor een zakelijk krediet bij een grootbank alsmede de JKPs op consumentenkrediet. *Dit percentage is tijdelijk verlaagd tot 10% vanwege de corona crisis (https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-272.html). **Geld.nl: verbouwing, 10.000 euro, samenwonend, eigen woning, vast contract, 12 maanden, n=16, kredietverstrekkers met AFM-vergunning (30-07-20).				

Allereerst valt op dat het gemiddelde JKP verkregen door middel van de mystery shopping methode binnen de range valt van JKPs zoals berekend door middel van webresearch. Wat betreft de referentie JKPs zien we

²⁰ De berekening van de (maximale) kredietvergoeding is vrijwel identiek aan die van het JKP; enkel de meegenomen kostensoorten verschillen licht tussen de twee berekeningen. Echter, in ons geval zijn deze kostensoorten niet van toepassing waardoor de kredietvergoeding gelijk is aan het JKP.

dat bij zowel het zakelijke krediet bij een (groot)bank als bij een consumentenlening, gemiddeld gezien aanzienlijk lagere kosten gehanteerd worden dan bij een lening bij één van de KVs uit ons onderzoek. Hierbij moet wel vermeld worden dat de JKPs in Tabel 3.6 lastig direct te vergelijken zijn door verschillen in o.a. de kredietvoorwaarden van de verschillende typen krediet. Deze kwestie zal verder worden besproken aan het einde van deze hoofdstuk.

3.2.4 Beleid inzake vervroegde aflossing en betalingsachterstanden

Naast de kosten besproken uit tabel 3.5 die een directe invloed op het JKP hebben, kan de kredietnemer ook nog te maken krijgen met andersoortige kosten die zich enkel voordoen wanneer hij of zij afwijkt van de standaardbepalingen in het contract. Het afwijken van de standaardbepalingen kan toegestaan zijn; bijvoorbeeld in het geval van vervroegde (gedeeltelijke) aflossing, of niet toegestaan zijn; bijvoorbeeld in het geval van een te late of ontbrekende betaling. Het eerste paneel van Tabel 3.7 laat zien dat vervroegd aflossen bij alle elf KVs mogelijk is. Hier wordt ook in geen enkel geval een boete voor in rekening gebracht. Van de vier KVs die een premie rekenen, geven drie KVs een korting op deze premie wanneer gedeeltelijk vervroegd wordt afgelost. In het geval van een volledige vervroegde aflossing zien we dat er bij tien van de elf KVs geen kosten verschuldigd zijn voor de resterende termijnen. Bij één KV wordt de helft van de normale premiekosten in rekening gebracht voor de resterende maanden.

3.7 Beleid en kosten inzake vervroegde aflossing en betalingsachterstanden											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Aflossen	Vervroegd aflossen	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
	Boete	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Achterstanden	Boeterente (p/m)	2%	-	0.5%	-	1.2%	2%	-	2.5%	-	-
	Ophoging resterend saldo	15%	-	-	-	-	15%	-	-	-	-
	Kosten als % van hoofdsom	-	-	-	0.5%	-	-	-	-	-	-
	Vertragingsvergoeding of incassokosten	-	-	-	-	-	-	-	€20	€40	-

Het tweede paneel in Tabel 3.7 geeft een overzicht van de kosten die de KVs in rekening brengen bij een achterstand. Over het algemeen is de informatie aangaande de afhandeling van achterstanden lastig te vinden; bij slechts vier van de elf KVs is er informatie op de website zelf te vinden aangaande het beleid omtrent achterstanden. Wel vermelden negen van de elf KVs hun beleid in de algemene voorwaarden. Bij twee KVs was dit beleid enkel te achterhalen door de KV rechtstreeks te benaderen. Vrijwel alle KVs geven aan dat bij een gemiste betaling altijd eerst contact wordt opgenomen met de klant om uit te zoeken of het probleem gezamenlijk kan worden opgelost. Vaak worden er pas kosten in rekening gebracht bij een tweede gemiste betaling. Wat betreft de daadwerkelijke kosten van een eventuele achterstand zien we dat vijf KVs een boeterente in rekening brengen. Verder zijn er twee KVs die het resterende saldo ophogen met 15% en er is één KV die de gehele hoofdsom ophoogt met 0.5%. Er zijn drie KVs die incasso/vertragingskosten in rekening brengen, waarbij één KV zowel een vertragingsvergoeding van €40 als een vergoeding van de incassokosten (gelijk aan 15% van het verschuldigde bedrag) in rekening brengt. Ten slotte zijn er drie KVs die

geen concrete kosten(percentages) vermelden. In deze gevallen wordt of om een bijstorting gevraagd of wordt enkel vermeld dat de zaak aan een incassobureau wordt overgedragen.

3.2.5 Informatievoorziening door kredietverstrekkers

De vermelde kosten en kredietvoorwaarden in deze sectie zijn voornamelijk gebaseerd op publiek beschikbare informatie verkregen door middel van webresearch. Echter, de manier waarop en de mate waarin deze informatie wordt verstrekt door de verschillende KVs verschilt sterk. Deze sectie gaat daarom verder in op de (manier van) informatievoorziening door de KVs die zijn meegenomen in dit onderzoek.

Eerder in deze sectie bleek dat twee KVs geen publiek beschikbare kosteninformatie geven. Omdat deze twee KVs niet zijn opgenomen in onze mystery shopping steekproef zijn deze twee KVs nog steeds een black box wat betreft de kosteninformatie.²¹ Vier KVs leveren een functionerende kostencalculator die de kosten in euro's levert voor verschillende kredietbedrag-looptijdcombinaties. De rentepercentages staan echter vast en hebben betrekking op de laagst mogelijke of de gemiddelde rente/premie. Bij één van deze vier KVs wordt de afsluitprovisie niet meegenomen in de berekening die de calculator maakt, al wordt de afsluitprovisie wel vermeld op de website van de KV. Zeven KVs geven geen informatie op de beginpagina, maar enkel op subpagina's zoals de FAQ-pagina. Wat betreft de contracten verkregen door middel van de mystery shopping methode zien we dat voor slechts één KV de voorwaarden van dit contract exact gelijk zijn aan hetgeen op de website is vermeld.²² Het feit dat veel informatie lastig te vinden is maakt het voor de kredietnemer moeilijk om de KVs goed te kunnen vergelijken zonder daadwerkelijk een offerte aan te vragen. Want al zou de kredietnemer in staat zijn om het JKP uit te rekenen op basis van de publiek beschikbare informatie -hetgeen niet zeer waarschijnlijk is voor kleinzakelijke kredietnemers- dan nog is dit een JKP dat in de meeste gevallen gebaseerd is op kosteninformatie die niet precies op hem of haar van toepassing zal zijn.

Tijdens de kredietaanvragen van de mystery shopping methode kregen onze MSs pas contractuele informatie na het verstrekken van alle informatie en enkel wanneer de financiering ook daadwerkelijk werd toegewezen. KV3 uit Tabel 2.2 geeft in het contract het maandelijkse totaalbedrag in euro's aan, inclusief de eerste datum van de betaling. Aangezien dit voor alle data hetzelfde bedrag is, is een overzicht van alle betalingen niet nodig. Aanvullende informatie staat in de algemene voorwaarden. KV1 (zakelijke krediet) vermeldt de kredietlimiet, de kredietrente alsmede de beheerkosten in het contract. Echter, in dit één pagina tellende contract worden geen totale periodieke kosten verstrekt. Dit heeft zeer waarschijnlijk te maken met het feit dat bij deze KV de klant zelf kan beslissen wanneer hij of zij aflost, waardoor de kosten afhankelijk zijn van het toekomstige gedrag van de klant. De KV vermeldt op haar site overigens wel een webomgeving aan te bieden waarin de klant alle informatie over de lening terug kan vinden, maar het is voor ons niet duidelijk welke informatie hier dan precies beschikbaar is. KV4 levert het totaalbedrag en een 'Cash Flow Prognose' met alle betalingen waarin de afsluitkosten zijn opgenomen. De kredietovereenkomst van KV6 vermeldt de maandelijkse aflossing op één pagina en de vaste maandelijkse prijs die betaald moet worden op een andere pagina. Uit de contractinformatie die wij beschikbaar hebben blijkt dus dat drie van de vier KVs de maandelijkse betalingen in euro's vermelden, waarbij één KV zelfs een overzicht van alle betalingen geeft.

3.2.6 Discussie

In dit hoofdstuk is een overzicht geboden van de JKPs die worden gehanteerd door de KVs die we in dit onderzoek hebben meegenomen. Zoals vermeld in Tabel 3.6 zijn deze JKPs over het algemeen hoger dan de JKPs die worden gehanteerd bij zakelijke kredieten verkregen via een (groot)bank, alsmede de bij consumentenkredieten gehanteerde JKPs. De geschiktheid van deze financiële producten als benchmarks kan echter ter discussie gesteld worden. Allereerst geldt er bij consumentenkredieten een maximale kredietvergoeding die bij zakelijke financieringen niet van toepassing is. Maar ook tussen een zakelijke financiering bij een bank en een zakelijke financiering bij één van de KVs uit ons onderzoek bestaan

²¹ Voor één van deze twee KVs heeft de mystery shopper geen kredietaanbod ontvangen waardoor we over deze KV geen verdere informatie kunnen verstrekken. De andere KV is niet meegenomen omdat deze KV onderdeel uitmaakt van hetzelfde moederbedrijf als een andere KV die reeds door mystery shoppers was benaderd.

²² Dit houdt overigens niet in dat de overige KVs onjuiste informatie verstrekken; het kan bijvoorbeeld ook zo zijn dat de KV een gemiddelde rente vermeldt maar geen exacte rente. Hierdoor kan de rente uit het contract van een mystery shopper afwijken van de gemiddelde rente die vermeld wordt op de website.

verschillen. Zo is bij een bank een krediet met een termijn van drie, zes of negen maanden vaak niet beschikbaar. Daarnaast is het bij een bank vaak een vereiste om klant te zijn voordat een zakelijke financiering, zeker met een korte termijn, verleend kan worden. Hierdoor kent de bank zijn klant beter waardoor het risico kleiner is. De bank heeft hierdoor goed inzicht in de persoon achter de onderneming en diens overige inkomsten en/of reserves. Ook stellen de KVs over het algemeen minder strenge eisen wat betreft de verplichte documentatie die de klant moet aanleveren (zie sectie 3.3). Dit leidt tot een snellere afhandeling van kredietaanvragen wanneer een onderneming dringend geld nodig heeft maar zou ook kunnen leiden tot het aantrekken van minder kredietwaardige klanten, of klanten met een hogere risico op tijdelijke liquiditeitstekorten, bijvoorbeeld door variabiliteit in inkomensstromen. Vanwege het hogere risico op wanbetaling bij deze ondernemers zijn hier ook hogere kosten aan verbonden voor de KVs. Ten slotte biedt een bank vergeleken met de KVs over het algemeen minder flexibiliteit wat betreft het afbetalen en/of het uitbreiden van de financiering. Ondernemers die een voorkeur hebben voor dergelijke flexibiliteit kunnen daarom lastig terecht bij een bank en komen daarom wellicht eerder uit bij een KV. Ook deze geboden flexibiliteit en andere afwijkende voorwaarden leiden tot hoger kosten voor de KVs. Gezien bovenstaande verschillen in kredietvoorwaarden en doelgroep is het hogere JKP dat wordt gehanteerd door de KVs in vergelijking met de benchmarks wellicht te rechtvaardigen. Echter, onze steekproef laat het niet toe om deze verschillen in JKPs met zekerheid te kunnen verklaren en eenduidig aan een oorzaak te koppelen.

3.3 Voeren de KVs een achtergrondcheck uit?

De advertenties en slogans van de KVs suggereren een eenvoudig en snel krediet *“zonder onderpand of jaarcijfers”, “zonder BKR-check”, en “geen stapels formulieren”*. Kleine bedrijven met lagere kredietwaardigheidscores kunnen het dus eenvoudiger vinden om een krediet aan te vragen bij een KV dan bij een bank die gedetailleerde kredietwaardigheidscontroles uitvoert. Hoewel de KVs dus andere eisen stellen dan banken, controleren ook de KVs de achtergrond van hun klanten. Tabel 3.8 geeft een overzicht van dergelijke eisen en verplichte documentatie. Deze informatie is door ons verkregen via de webpagina's van de KVs (zoals vermeld op de beginpagina of in de FAQ's), via de algemene voorwaarden van de KVs, of via het e-mailgesprek tussen de MSs en de KVs. Elke kolom vertegenwoordigt één KV.

De KVs vragen om verschillende documenten. De meeste KVs vragen een overzicht van de zakelijke banktransacties om de omzet en het financiële welzijn van de klant in te schatten. Ook de jaarrekening of de BTW-aangifte wordt om soortgelijke redenen gevraagd. Sommige KVs vragen wat meer informatie over de debiteuren en de crediteuren. Eén van de KVs vraagt om een persoonlijke intake op de locatie van de cliënt en een andere KV wil weten wat het bedrijf van de cliënt is en wat de toekomstvisie is. Weer een andere KV vermeldt in de algemene voorwaarden via derden meer informatie te vragen over de onderneming, maar ook over de persoonlijke kredietwaardigheid van degene die het krediet aanvraagt.

Tijdens het kredietaanvraagproces moesten de MSs de door hun KV benodigde documenten uit Tabel 3.8 aanleveren. In een enkel geval werd er via een additionele e-mail door een KV om extra documenten gevraagd. Op basis van deze aangeleverde documenten zijn een aantal van onze mystery shoppers niet in aanmerking gekomen voor een financiering. De redenen hiervoor lopen uiteen. Sommige van onze MSs voldeden niet aan de minimumeisen (zoals een bepaalde omzet) en werden tijdens de online aanvraagprocedure of via e-mail afgewezen. Andere MSs werden afgewezen verwijzend naar de huidige situatie omtrent COVID19 en hun lagere of ontbrekende omzet in de afgelopen drie maanden. Bij één afgewezen aanvraag werd expliciet vermeld dat de lening vóór de coronacrisis wel zou zijn toegekend. Sommige afwijzingen verwijzen naar de interne *'beoordelingsmodule'* van de KV zonder verder in detail te treden. Een voorbeeld hiervan is: *"na een uitgebreide analyse [...] hebben we besloten om uw aanvraag af te wijzen"*. Een andere afwijzing was gebaseerd op de ontbrekende (financiële)capaciteit voor een *'dagelijkse aflossing'*. Sommige van onze MSs hebben gevraagd om een toelichting omtrent hun afwijzing, maar geen van de KVs heeft hierop gereageerd of was in staat om extra informatie te geven. In één ander geval trad de KV zelfs niet meer in contact met onze MS nadat hij/zij de relevante informatie had verstrekt aangaande de kredietaanvraag. Voor een systematische analyse van de redenen waarom onze MSs werden afgewezen, zouden er meer financieringsaanvragen door MSs gedaan moeten worden, waarbij de MSs systematisch van elkaar verschillen op een aantal karakteristieken die mogelijk het succes van de financieringsaanvraag beïnvloeden. Op die manier kan namelijk worden vastgesteld of bepaalde financiële achtergrondinformatie

wellicht wel of niet tot een afwijzing leidt. Desalniettemin lijken de KVs achtergrondcontroles uit te voeren en kredietaanvragen af te wijzen op basis van dergelijke controles.

Als we een kredietaanvraagproces van de KVs uit ons onderzoek vergelijken met het aanvraagproces bij een Nederlandse grootbank, zien we dat deze bank meer informatie opvraagt dan de (meeste) KVs. Zo vraagt deze bank informatie over de financiële positie (winst, verwachte winst, afschrijvingen, lopende financieringen) en het vermogen (balanstotaal, eigen vermogen, extra eigen inbreng) van de aanvrager. Dit is een stuk meer informatie dan hetgeen waar bijvoorbeeld KV9 om vraagt, terwijl het dicht in de buurt ligt van hetgeen KV1 aan haar cliënten vraagt. Bij de aanvraag van een consumentenkrediet wordt er door de kredietverlener gevraagd om inkomensgerelateerde informatie, huidige (bestaande) financieringen, mogelijke onderpanden en de achtergrond van de kredietnemer. Ook wordt bij een consumentenkrediet een BKR-toets uitgevoerd.

3.8 Voorwaarden en documentatie

	Benodigde informatie/documentatie												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Zakelijke Banktransacties	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	-	-
Jaarrekening	Ja	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-	-	-	-	-	-
Btw-aangiftes	Ja	Ja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Debiteuren positie/lijsten	Ja	-	Ja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Crediteuren positie/lijsten	Ja	-	Ja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overzicht schulden	Ja	-	-	Ja	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Privé Banktransacties	-	-	-	-	-	-	-	Ja	-	-	-	-	-
Schermafbeelding banksaldo	-	Ja	-	Ja	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Persoonlijke intake	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	-	-
UBO-formulier	-	-	-	Ja	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IB-aangifte	-	-	-	-	-	Ja	-	-	-	-	-	-	-
Offerte voor aanschaffing	-	-	-	-	-	-	Ja	-	-	-	-	-	-
Businessplan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	-
Voorwaarden													
Jaaromzet (x 1,000 euro)	50	300	100	-	48	-	50	-	50	50	-	-	50
Maanden actief (minimaal)	12	24	6	12	12	-	15	12	12	12	-	-	12
KvK registratie	Ja	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Speciale voorwaarden	-	-	-	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	-	-	-	-
Borgtocht nodig?	-	-	-	-	Ja	Ja	-	-	-	-	-	-	-
Toelichting: Elke kolom vertegenwoordigt één KV. Een koppelteken betekent dat de KV niet om dergelijke informatie vraagt of dat we deze informatie niet hebben kunnen vinden op de webpagina of via de mystery shopping methode. De regel 'Speciale voorwaarden' geeft aan dat er speciale voorwaarden van toepassing zijn die niet standaard zijn. Hierbij kan worden gedacht aan een krediet dat enkel wordt verstrekt aan bepaalde klanten, of dat het krediet bijvoorbeeld alleen voor werkkapitaal is, enz.													

Concluderend zien we dat de KVs verschillende strategieën hebben om de kredietwaardigheid van de cliënt in te schatten. Terwijl sommige KVs veel documentatie vragen, zijn anderen tevreden met relatief beperkte achtergrondinformatie. Echter, omdat de mystery shopping methode slechts bij een aantal van de KVs is toegepast en bovendien niet alle aanvragen zijn goedgekeurd, is het voor veel KVs onbekend of er later in het aanvraagproces nog aanvullende documenten van de kredietnemer worden gevraagd. Onze resultaten lenen zich dus niet goed voor een precieze vergelijking van de KVs op het gebied van opgevraagde achtergrond-

informatie maar geven wel een algemeen beeld van de documenten die van de kredietnemer worden gevraagd.

3.4 Welke percentage van de bedrijven doet een kredietaanvraag bij KVs en waarom?

Bankleningen zijn nog steeds de primaire bron van externe financiering voor mkb'ers in Nederland. Nederlandse mkb'ers krijgen echter minder vaak leningen dan mkb'ers elders in de Eurozone (Van der Wiel et al. 2019).²³ Verklaringen vanuit de vraagzijde worden gezocht in het feit dat bedrijven wellicht verwachten dat hun aanvraag wordt afgewezen, dat ze simpelweg minder investeren of dat ze voldoende kapitaal hebben en dus minder krediet nodig hebben. Aan de aanbodzijde wordt een verklaring gezocht in het feit dat bedrijfskredieten minder aantrekkelijk zijn dan bijvoorbeeld hypotheekleningen, en het ontbreken van een register waar de kredietwaardigheid van individuele bedrijven kan worden ingezien (Van der Wiel et al. 2019). De laatste jaren zijn de niet-bancaire financieringen via de toenemende mogelijkheden van FinTech echter een serieuze optie in de MKB-financieringsmarkt geworden.

Volgens de Stichting MKB Financiering, werd in 2019 ongeveer 2,7 miljard euro uitgeleend aan ongeveer 50.000 mkb'ers via alternatieve financieringsvormen zoals de in dit rapport besproken online directe leningen, maar ook crowdfunding, kredietverenigingen en nieuwe vormen van factoring en leasing.²⁴ Verder werd in 2019 ongeveer 22% van de financiering voor bedragen onder een miljoen euro opgehaald via niet-bancaire financieringsmogelijkheden. De Stichting MKB Financiering schat dat in 2023 meer dan 50% van deze financieringsaanvragen zullen worden afgehandeld door niet-bancaire financiers. Daarnaast kan door de invoering van Basel IV in 2023 (middels een herziening van de Capital Requirement Regulation en de Capital Requirements Directive) de behoefte aan alternatieve financieringsmogelijkheden mogelijk verder toenemen, doordat banken te maken kunnen krijgen met toenemende kapitaaleisen. Hierdoor zou de bereidheid van banken om kleine leningen te verstrekken aan het MKB kunnen afnemen, hetgeen ruimte biedt voor alternatieve financieringsmogelijkheden. Mede hierdoor is dan ook de verwachting dat de online directe kredietverlening sector nog verder zal groeien. Stichting MKB Financiering schat het aandeel van de in dit rapport besproken directe kredietverlening in de alternatieve financieringsportefeuille op circa 9% met een groei van circa 40% in 2019.

In het vervolg van deze hoofdstuk geven we wat meer achtergrondinformatie aangaande onze steekproef, onder andere om onze steekproef te kunnen vergelijken met steekproeven uit eerder uitgevoerd onderzoek naar niet-bancaire kredietverlening en om de resultaten aangaande onze onderzoeksvragen in het juiste perspectief te kunnen plaatsen. Deze achtergrondinformatie wordt weergegeven in Figuur 3.9. De verdeling van de economische activiteiten komt tot op zekere hoogte overeen met de informatie van het CBS. Onze steekproef heeft aanzienlijk minder bedrijven in de categorieën 'Bouwnijverheid' en 'Zakelijke Dienstverlening' en in plaats daarvan aanzienlijk meer bedrijven in de categorie 'Cultuur, Recreatie, Overige Diensten'. De omzet van onze steekproef is voor de zzp'ers kleiner dan voor de mkb'ers. Bijna 75% van de zzp'ers heeft een omzet van minder dan 50.000 euro in tegenstelling tot ongeveer 30% van de mkb'ers.

Bijna de helft (47%) van de zzp'ers uit ons panel kan een kredietverstrekker geen onderpand aanbieden. Het onderpand dat kan worden aangeboden is vaak gerelateerd aan of privévermogen (29%) of privé onroerend goed (18%). Voor mkb'ers zien we wederom een gemengd beeld waarbij 20% geen onderpand kan aanbieden. Onroerend goed gerelateerd aan het bedrijf kan door 23% van de mkb'ers worden ingezet als onderpand. Onderstaande cijfers komen kwalitatief overeen met de bevindingen door R-KvK (p.17). De meeste zzp'ers maken geen gebruik van externe financiële hulp; slechts 15% (27%) maakt gebruik van een accountant (externe boekhouder); 58% van de zzp'ers doet alles zelf en 10% krijgt hulp van familieleden. Voor

²³ Van der Wiel, K., B. Hendriks, B. Soederhuizen, F. van Solinge, B. Vogt & L. Zhang (2019), Risicorapportage financiële markten 2019, Centraal Planbureau: Den Haag.

²⁴ <https://www.stichtingmkbfinanciering.nl/experimentele-fase-voorbij-een-op-de-vijf-mkb-ondernemingen-financiert-non-bancair/>

de mkb'ers is het beeld gemengder; 26% (29%) van deze groep maakt gebruik van een accountant (externe boekhouder), terwijl 35% van mkb'ers alles zelf doet en 14% hulp krijgt van familieleden.

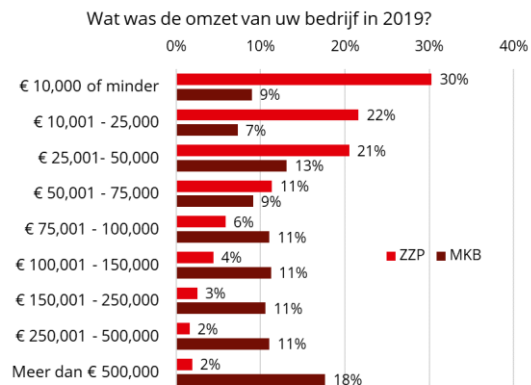
3.9 Achtergrond Enquête

a) Economische activiteiten

	CBS	Enquête
Count	1,871,415	1,096
A Landbouw, bosbouw en visserij	4.01%	2.28%
B-E Nijverheid (geen bouw) en energie	3.94%	4.84%
F Bouwnijverheid	10.48%	5.11%
G-I Handel, vervoer en horeca	18.84%	16.88%
J Informatie en communicatie	5.31%	8.85%
K Financiële dienstverlening	5.22%	3.65%
L Verhuur en handel van onroerend goed	1.52%	0.82%
M-N Zakelijke dienstverlening	24.17%	14.96%
O-Q Overheid en zorg	14.48%	15.51%
R-U Cultuur, recreatie, overige diensten	12.03%	27.10%

Toelichting: Niet alle respondenten konden/wilden de vraag aangaande hun bedrijfssector beantwoorden. De CBS cijfers zijn afkomstig van CBS statline.

b) Omzet

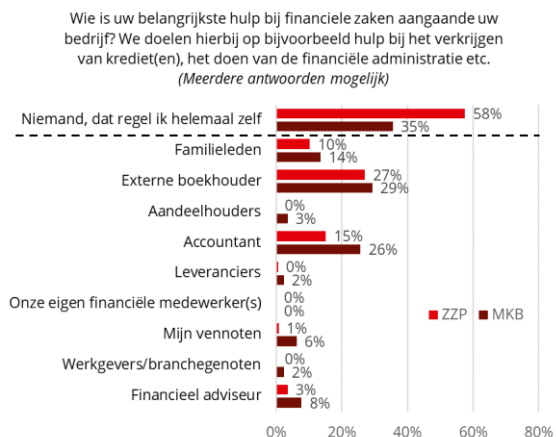
Toelichting: Omzet 2019 zzzp'ers N=634, mkb'ers N=481.

c) Onderpand

Toelichting: zzzp'ers N=659, mkb'ers N=347

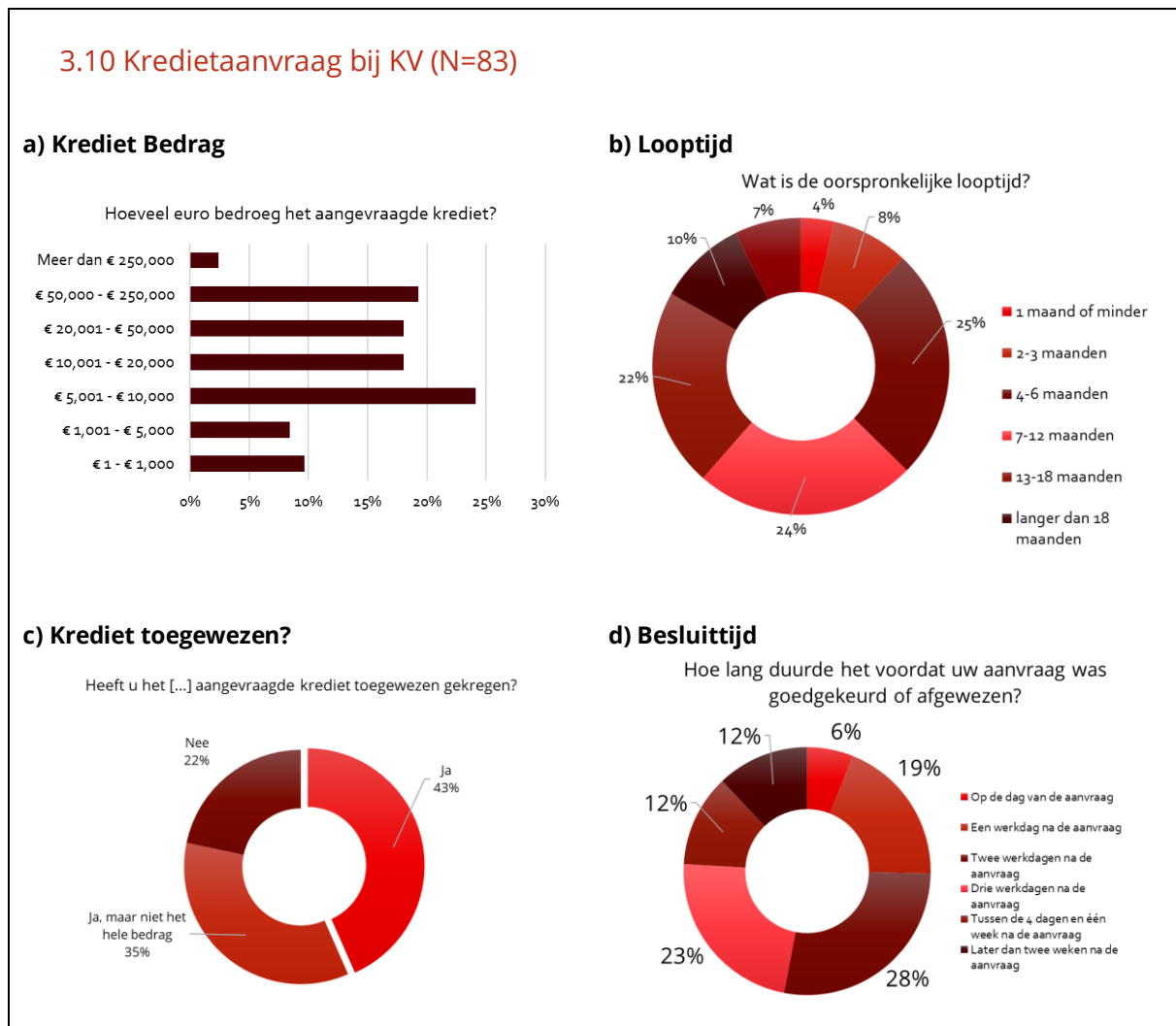
d) Financiële administratie

Toelichting: zzzp'ers N=659, mkb'ers N=347.

In het vervolg richten we ons op degenen die een online krediet hebben aangevraagd bij een van de KVs. Figuur 3.10 geeft een overzicht van de online kredietaanvragen van de 83 respondenten, bestaande uit 10 zzzp'ers en 73 mkb'ers. De bedrijven van deze 83 respondenten zijn actief in alle bedrijfssectoren uit paneel a van Figuur 3.10. De meeste respondenten hebben een omzet van tussen de 25.000 en 50.000 euro (15 respondenten) of een omzet hoger dan 250.000 euro (20 respondenten). De meest genoemde kredietgrootte lag tussen de 5.000 en 10.000 euro (24%) met meestal een looptijd van een jaar (57%). 22% van de verzoeken werd afgewezen en 43% werd volledig ingewilligd. De beslistermijn bij een kredietaanvraag is bij de KVs meestal niet langer dan drie dagen (70%).

Figuur 3.11 geeft een overzicht van de redenen voor de kredietaanvraag naar aanleiding van de antwoorden op de vraag "Voor welk doel was/is de bedrijfsfinanciering [...] nodig?". Deze vraag werd het vaakst beantwoord met 'Herfinanciering Schulden' (17%) en 'Start bedrijf' (16%), gevolgd door 'Aanschaf machines, bedrijfsmiddelen, inventaris (incl. ICT/software)' (11%) en 'Investerings in (proces)optimalisatie en efficiëntie' (11%).²⁵

De respondenten die niet bij één van de KVs uit ons onderzoek een krediet aanvroegen (N=1.073) vermeldden het vaakst een kredietgrootte tussen 20.000 en 50.000 euro (33%) met een looptijd van meer dan 18 maanden (60%). In lijn met R-KvK hadden deze respondenten de financiering nodig voor de aanschaf van 'machines, bedrijfsmiddelen, inventaris (incl. ICT/software)' en 'Werkkapitaal'.

²⁵ Het zou interessant zijn om te weten waarom deze bedrijven hun schuld moeten herfinancieren. Helaas hebben we deze informatie niet.

3.11 Doel van bedrijfsfinanciering

Toelichting: Antwoorden op de vraag "Voor welk doel was/is de (meest recent) bedrijfsfinanciering aangevraagd bij [...] nodig?". Zzp'ers N=10, mkb'ers N=73.

Helaas zijn wij niet in staat om voldoende informatie van de KV-kant te geven over hun kredietportefeuille. Slechts twee KVs gaven ons een overzicht van hun portfolio, die we in Tabel 3.12 vermelden. In totaal tellen we 1.673 uitstaande leningen voor de twee KVs gecombineerd. De meeste contracten liggen tussen 10.000 euro en 50.000 euro met een looptijd tot 6 maanden. Als we de kredietbedragen en looptijden bij elkaar optellen, zien we dat bij 4% van de kredietcontracten de kredietnemer als wanbetaler wordt aangemerkt (gedefinieerd door de KVs).²⁶ Het kan natuurlijk zijn dat de twee KVs niet representatief zijn voor de gehele markt.

3.12 Distributie van verstrekte kredieten en achterstanden

	1 maand	2-3 maanden	4-6 maanden	7-12 maanden
< 10k euro	12 (2)	107 (2)	137 (6)	187 (32)
10k – 50 k	8	541	502 (5)	135 (20)
50k – 250k	0	23	20	1 (2)

Toelichting: Antwoorden op de vraag "Kunt u in onderstaande tabel een overzicht geven van het aantal kredieten dat is verstrekt in 2019 per kredietbedrag en looptijd categorie?" en tussen haakjes antwoorden op de vraag "Kunt u in onderstaande tabel een overzicht geven van het aantal klanten dat als wanbetaler is aangemerkt in 2019 (gegeven uw definitie [...])?" per kredietbedrag en looptijd.

²⁶ De som van de laatste tabel gedeeld door de som van de eerste tabel levert de 4% op. Merk echter op dat dit percentage ervan uitgaat dat de definitie van 'defaulted' voor beide KVs gelijk is. Dit getal kan slechts worden gezien als een ruwe schatting, aangezien we geen gedetailleerde informatie hebben.

4 Conclusie

Dit rapport geeft gedetailleerde informatie over de Nederlandse markt voor niet-bancaire zakelijke financieringen. Hierbij ligt de focus op online directe kredietverlening (direct lending) aan zzp'ers en mkb'ers. We hebben hierbij getracht de vier onderzoeksvragen uit de introductie te beantwoorden. Wat betreft de eerste onderzoeksvraag ('Wie zijn de KVs precies en hoeveel zijn er actief op de Nederlandse markt?') concluderen we dat de markt voor online direct lending nog relatief klein is; we waren in staat om 13 KVs te identificeren. Wel blijkt uit eerder onderzoek van onder andere de Stichting MKB Financiering dat deze markt snel groeit in omvang.

Wat betreft de tweede onderzoeksvraag ('Rekenen deze KVs ongebruikelijk hoge kosten en/of ondoorzichtige kosten?') concluderen we dat de kosten van niet-bancaire financieringen gemiddeld gezien substantieel hoger liggen dan de tarieven die worden gehanteerd bij consumentenkredieten en reguliere zakelijke bankkredieten. Wel zijn de verschillen tussen de KVs groot; zo liggen bijvoorbeeld de JKPs voor een binnen deze markt gangbare lening (10.000 euro met een looptijd van zes maanden) tussen de 9% en 139%. Wanneer alle krediet/bedrag/looptijd-categorieën in ogenschouw worden genomen ligt deze range zelfs tussen de 8% en 421%, waarbij vier van de elf KVs werken met JKPs hoger dan 100%. We merken hierbij echter wel op dat het JKP alleen niet per se een goed beeld biedt van de totale kredietvoorwaarden die een KV hanteert. Ook andere factoren zoals de flexibiliteit bij afbetaling of het beleid inzake achterstandenbeheer zijn voor een cliënt belangrijke factoren bij het beoordelen van een kredietverstrekker. Daarnaast is het lastig om het JKP van KVs direct te vergelijken met het JKP dat wordt gehanteerd door bijvoorbeeld een (groot)bank, als gevolg van verschillen in onder andere de kredietvoorwaarden en het klantprofiel.

Voor mogelijke cliënten zijn de kosten van een financiering bij een KV soms lastig te achterhalen. Dit komt doordat KVs op hun website in veel gevallen slechts een algemeen overzicht geven van de kredietvoorwaarden. Uit de mystery shopping methode bleek dat vaak pas in het uiteindelijke contract gedetailleerde informatie wordt verstrekt over bijvoorbeeld rentepercentages en exacte betaalmomenten. Wel blijkt uit de kredietcontracten verkregen door middel van de mystery shopping methode dat de KVs geen 'verborgen' kosten rekenen; de informatie uit de contracten komt in algemene zin overeen met hetgeen op de websites wordt vermeld. We kunnen op basis van onze data echter niet inschatten of deze vermelde informatie ook goed wordt begrepen door de zzp'ers en mkb'ers.

Wat betreft onze derde onderzoeksvraag ('Voeren de KVs een achtergrondcheck uit van de bedrijven?') kunnen we concluderen dat door alle KVs uit ons onderzoek achtergrondchecks worden uitgevoerd. Deze checks worden uitgevoerd op basis van documenten die de cliënt dient te verstrekken. In veel gevallen is de benodigde informatie echter vrij beperkt en over het algemeen is de hoeveelheid documenten die aangeleverd dient te worden een stuk lager dan bij een grootbank. Wel blijkt uit onze mystery shopping methode dat KVs soms ook nog om additionele documenten vragen via directe communicatie met de cliënt ná de aanvraag.

Aangaande onze laatste onderzoeksvraag ('Welk percentage van de bedrijven doet een kredietaanvraag bij de KVs en waarom?') concluderen we dat de respondenten uit onze enquête over het algemeen niet erg bekend zijn met de KVs uit ons onderzoek; hoewel rond de 75% van de respondenten zegt bekend te zijn met online kredietverlening, heeft 41% van de zzp'ers en 58% van de mkb'ers ooit van (minimaal) één van de KVs gehoord. Daarnaast heeft bijna 2% van de zzp'ers en bijna 15% van de mkb'ers ooit een krediet aangevraagd bij (minimaal) één van deze KVs. Ten slotte blijkt dat minder dan 25% van de respondenten uit onze enquête een kredietbehoefte heeft en dat 19% van de respondenten recentelijk een lening heeft aangevraagd (al dan niet bij één van de KVs).

Het is belangrijk om ook nog kort in te gaan op de bijzondere omstandigheden omtrent de coronacrisis. Als gevolg van deze situatie zijn veel KVs namelijk kritischer geworden bij het toewijzen van kredieten hetgeen van invloed is geweest op onze resultaten verkregen door middel van de mystery shopping methode. Zo gaven enkele KVs aan geen leningen te verstrekken aan onze MSs vanwege de huidige situatie, en werd in andere gevallen juist een krediet aangeboden in de BMKB-C-regeling. Desalniettemin is de mystery shopping

methode een waardevolle bron van informatie gebleken omdat het ons inzicht gaf in de contractuele details die we niet uit de Enquête of de websites van de KVs konden verkrijgen.

Ten slotte willen we benadrukken dat we dit onderzoek onafhankelijk hebben uitgevoerd. Wel hebben we onze resultaten en de onderzoeksopzet besproken met vertegenwoordigers van het ministerie van Financiën, de AFM en Stichting MKB Financiering. We beseffen dat er nog veel vragen openstaan, die we met onze resultaten niet hebben kunnen beantwoorden. We denken echter dat we de black box van de online kredietverstrekking gedeeltelijk hebben kunnen openen, maar we merken ook op dat een volledig inzicht in deze markt niet mogelijk is zonder hulp van de kredietverstrekkers zelf.

Appendix

Berekening van het jaarlijks kosten percentage (JKP)

Het jaarlijks kostenpercentage (JKP), zoals beschreven in de Europese richtlijn 2008/48/EG, is het verdisconteringspercentage dat de contante waarde van alle kredietopnames gelijk maakt aan de contante waarde van alle kredietbetalingen. Het JKP wordt altijd op jaarbasis vermeld en geeft inzicht in de totale kredietkosten. De vergelijking om het jaarlijks kostenpercentage (JKP) te bepalen is als volgt²⁷:

$$(1) \quad \sum_{k=1}^m C_k (1+x)^{-t_k} = \sum_{l=1}^m D_l (1+x)^{-s_l}$$

x = het kostenpercentage;

m = het volgnummer van de laatste kredietopneming;

k = het volgnummer van een kredietopneming, waarbij $1 \leq k \leq m$;

C_k = het bedrag van kredietopneming nummer k ;

t_k = het tijdsinterval, uitgedrukt in jaren en fracties van jaren, tussen de datum van de eerste kredietopneming en de datum van elke latere kredietopneming, waarbij $t_1 = 0$;

m = het volgnummer van de laatste aflossing of betaling van kosten;

l = het volgnummer van een aflossing of betaling;

D_l = het bedrag van een aflossing of betaling;

s_l = het tijdsinterval, uitgedrukt in jaren en fracties van jaren, tussen de datum van de eerste kredietopneming en de datum van elke aflossing of betaling.

De linkerkant van (1) geeft de contante waarde (present value) van alle kredietopnames terwijl de rechterkant van de vergelijking de contante waarde van alle kredietbetalingen weergeeft. Het is hierbij belangrijk om te melden dat x uit (1) het kostenpercentage is op basis van het tijdsinterval dat gebruikt wordt in (1) en nog moet worden omgezet naar het jaarlijks kostenpercentage (JKP) wanneer dit tijdsinterval kleiner of groter is dan een jaar. In het geval van maandelijkse tijdsintervallen is het JKP gelijk aan $(1+x)^{12} - 1$. Omdat bij de KVs uit ons onderzoek sprake is van slechte één kredietopneming aan het begin van de looptijd, is de linkerkant van (1) gelijk aan het geleende bedrag (plus eventuele afsluitprovisie). Daarom kan (1) in dit onderzoek worden vereenvoudigd tot:

$$(2) \quad C = \sum_{l=1}^m D_l (1+x)^{-s_l}$$

Waarbij C gelijk is aan het geleende bedrag (plus eventuele afsluitprovisie) en alle andere variabelen aan de rechterzijde van (2) gelijk zijn aan de variabelen uit (1).

²⁷ In het 'Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wvft' is het JKP beschreven als "[de] aan de consument in rekening te brengen totale kosten van het {...} krediet, uitgedrukt in een percentage op jaarbasis, berekend volgens de basisvergelijking". De kosten die hier bedoeld worden zijn gelijk aan het genoemde verdisconteringspercentage en de basisvergelijking is gelijk aan vergelijking (1).

Assumpties bij het berekenen van het JKP

De assumpties die zijn gebruikt bij het berekenen van het JKP komen deels overeen met de aanvullende assumpties zoals gegeven in de EU-richtlijn 2008/48/EG. In de volgende sectie worden de assumpties uit de EU-richtlijn vergeleken met de gemaakte assumpties in dit onderzoek. De assumpties uit dit onderzoek zijn:

i) Hoogte van kredietbedrag bij doorlopend krediet

Indien de kredietnemer op grond van de overeenkomst inzake krediet vrij kan kiezen hoeveel krediet hij opneemt, wordt verondersteld dat het totale kredietbedrag onmiddellijk volledig wordt opgenomen. Deze assumptie is gelijk aan assumptie a uit EU-richtlijn 2008/48/EG.

ii) Aflossingsschema

Het JKP van een lening of doorlopend krediet wordt berekend voor een looptijd van 3, 6 en 12 maanden (wanneer aangeboden door de KV). Wanneer een KV de klant vrij laat wat betreft de frequentie van afbetaling wordt verondersteld dat de klant maandelijkse aflossingen doet. Wanneer een KV slechts één aflossingsschema aanbiedt (dagelijks, wekelijks of maandelijks) dan wordt dit schema aangehouden. In het geval van dagelijkse betalingen vinden de betalingen enkel op werkdagen plaats. Bij wekelijkse betalingen vindt de betaling op een vrijdag plaats en bij maandelijkse betalingen vindt de betaling op de laatste werkdag van de maand plaats. Bij een aantal KVs wordt afgelost door middel van een vast percentage van de omzet op een vaste frequentie in te zetten als aflossing op het krediet/de lening. In deze gevallen wordt de assumptie gemaakt dat de omzet gelijk is over de verschillende werkdagen binnen de looptijd van het kredietproduct.

iii) Hoogte van het aflossingsbedrag

In die gevallen waarbij de KV niet zelf de totale (aflossings)kosten per aflosperiode vermeldt, wordt het aflossingsbedrag berekend door de hoofdsom inclusief eventuele afsluitprovisie (zie assumptie zes) te delen door het aantal aflosperiodes (zie assumptie vier). In het geval waar de KV werkt met annuïteiten (dus gelijke betalingen inclusief aflossing en rente, hetgeen voor één KV geldt) worden de annuïteiten en daarmee ook de hoogte van het aflossingsbedrag per aflosperiode berekend op basis van het aantal aflosperiodes, de geldende rente en de hoogte van de hoofdsom (inclusief afsluitprovisie).

iv) Het aantal aflossingen

In die gevallen waarbij de KV niet zelf de totale (aflossings)kosten per periode vermeldt (waarmee het aantal aflossingen eenvoudig berekend kan worden door de hoofdsom te delen door de kosten per periode) wordt het aantal aflossingen berekend op basis van de periode die loopt van de (hypothetische) afsluitdatum (01-07-2019) tot aan het einde van de looptijd van de lening (van 3, 6 of 12 maanden). Bijvoorbeeld: bij een looptijd van 6 maanden en een afsluitdatum gelijk aan 01-07-2019, is het aantal aflossingen bij maandelijkse aflossing gelijk aan 6, bij wekelijkse aflossing gelijk aan 26 (het aantal vrijdagen tussen 01-07-2019 en 31-12-2019) en bij dagelijkse aflossing gelijk aan 132 (het aantal werkdagen van 01-07-2019 tot en met 31-12-2019).

v) Rente- en premiekosten

Wanneer rente- of premiekosten maandelijks (wekelijks) in rekening worden gebracht, wordt verondersteld dat deze kosten op de laatste werkdag van de maand (elke vrijdag) worden betaald. De rente wordt berekend over het restbedrag aan het begin van de maand (week), inclusief een eventuele afsluitprovisie, terwijl de premie wordt berekend over de hoofdsom (inclusief eventuele afsluitprovisie).

vi) Afsluitprovisie en overige kosten

De twee belangrijkste soorten overige kosten die door KVs in ons onderzoek worden gehanteerd zijn een afsluitprovisie en maandelijkse 'abonnementskosten'. Wanneer een KV een afsluitprovisie hanteert wordt deze meegefinancierd. De maandelijkse abonnementskosten worden in rekening gebracht op de laatste werkdag van de maand.

Assumpties uit 2008/48/EG

a) indien de consument op grond van de overeenkomst inzake krediet vrij kan kiezen hoeveel krediet hij opneemt, wordt verondersteld dat het totale kredietbedrag onmiddellijk volledig wordt opgenomen;

Toelichting: Deze assumptie is in ons onderzoek overgenomen.

b) indien een overeenkomst inzake krediet de consument in het algemeen de vrijheid biedt om te kiezen hoeveel krediet hij opneemt, maar bij de verschillende wijzen van kredietopneming een beperking oplegt met betrekking tot het bedrag en de termijn, wordt verondersteld dat het kredietbedrag op de vroegste datum waarin de overeenkomst voorziet, overeenkomstig deze opnemingsbeperkingen wordt opgenomen;

Toelichting: Bij geen van de KVs veranderen de kosten van een vrij opneembaar krediet door de wijze van kredietopneming, deze assumptie is daarom niet van toepassing.

c) indien een overeenkomst inzake kredietmogelijkheden van kredietopneming met verschillende kosten of debetrentevoeten biedt, wordt verondersteld dat het totale kredietbedrag tegen de hoogste kosten en debetrentevoet wordt opgenomen, toegepast op het meest gebruikelijke mechanisme voor kredietopneming waarvan in het kader van dat soort overeenkomst inzake krediet wordt gebruikgemaakt;

Toelichting: Geen van de KVs uit ons sample biedt een contract met verschillende kosten en/of debetrentevoeten, deze assumptie is daarom niet van toepassing.

d) in geval van een geoorloofde debetstand op een rekening wordt verondersteld dat het totale kredietbedrag volledig en voor de volledige duur van de overeenkomst inzake krediet wordt opgenomen. Indien de duur van de geoorloofde debetstand onbekend is, wordt bij de berekening van het jaarlijks kostenpercentage uitgegaan van de hypothese dat de duur van het krediet drie maanden bedraagt;

Toelichting: Deze assumptie is niet van toepassing omdat in dit onderzoek niet wordt gekeken naar het JKP van een krediet in de vorm van een debetstand op een rekening.

e) in geval van een andere overeenkomst inzake krediet voor onbepaalde tijd dan een geoorloofde debetstand wordt geacht dat:

e i) het krediet vanaf de datum van de eerste kredietopneming voor een periode van één jaar wordt verstrekt en dat de laatste betaling door de consument het saldo van het kapitaal, de rente en de eventuele overige kosten dekt; en

e ii) het kapitaal vanaf één maand na de datum van de eerste kredietopneming door de consument in gelijke maandelijkse termijnen wordt terugbetaald. In gevallen waarin het kapitaal binnen elke betalingstermijn uitsluitend volledig in één betaling moet worden terugbetaald, worden achtereenvolgende kredietopnemingen en terugbetalingen door de consument van het gehele kapitaal geacht over de periode van één jaar plaats te vinden. Rente en overige kosten worden overeenkomstig deze kredietopnemingen en terugbetalingen van kapitaal toegepast zoals in de overeenkomst inzake krediet vastgelegd.

In dit punt wordt onder een overeenkomst inzake krediet voor onbepaalde tijd een doorlopend krediet verstaan, met inbegrip van een krediet dat binnen of na een bepaalde periode volledig moet worden terugbetaald, maar vervolgens, na terugbetaling, weer beschikbaar is om te worden opgenomen.

Toelichting: Deze assumptie is deels van toepassing in deze studie. Het JKP van een doorlopend krediet (alsmede dat van een normale lening) wordt berekend voor een looptijd van 3, 6 en 12 maanden (wanneer aangeboden door de KV). Wat betreft het terugbetalen van het krediet (of lening): wanneer een KV de klant vrij laat wat betreft de frequentie van afbetaling wordt verondersteld dat de klant maandelijkse aflossingen doet. Wanneer een KV slechts één aflossingsschema aanbiedt (dagelijks, wekelijks of maandelijks) dan wordt dit schema aangehouden. In het geval van dagelijkse betalingen vinden de betalingen enkel op werkdagen plaats. Bij wekelijkse betalingen vindt de betaling op een vrijdag plaats en bij maandelijkse betalingen vindt de betaling op de laatste werkdag van de maand plaats. Rente en premiebetalingen vinden plaats op de laatste werkdag van

de maand tenzij de rente/premie betaald dient te worden op de dag van aflossing en deze aflossing wekelijks of dagelijks plaatsvindt.

f) in geval van andere overeenkomsten inzake krediet dan geoorloofde debetstanden en kredieten voor onbepaalde tijd zoals bedoeld in de hypothesen in de onderdelen d en e:

f i) indien de datum of het bedrag van een door de consument te verrichten terugbetaling van kapitaal niet kan worden vastgesteld, wordt de terugbetaling geacht te zijn verricht op de vroegste datum en met het laagste bedrag waarin de overeenkomst inzake krediet voorziet;

f ii) indien de datum waarop de overeenkomst inzake krediet is gesloten, niet bekend is, wordt de datum van de eerste kredietopneming geacht de datum te zijn met de kortste tijdsperiode tussen deze datum en de datum waarop de consument de eerste betaling moet verrichten.

Toelichting: Deze assumptie(s) is (zijn) niet van toepassing. In deze studie wordt de assumptie gemaakt dat de overeenkomst voor het krediet/de lening wordt gesloten op 1 juli 2019.

g) wanneer de datum of het bedrag van een door de consument te verrichten betaling op basis van de overeenkomst inzake krediet of op basis van de hypothesen in onderdeel d, e of f niet kan worden vastgesteld, wordt de betaling geacht te zijn verricht overeenkomstig de data en voorwaarden van de schuldeiser en, indien deze onbekend zijn:

g i) wordt de rente samen met de terugbetalingen van kapitaal betaald;

g ii) worden in één bedrag uitgedrukte niet-rentekosten betaald op de datum waarop de overeenkomst inzake krediet wordt gesloten;

g iii) worden in verschillende betalingen uitgedrukte niet-rentekosten in periodieke termijnen betaald, te beginnen op de datum van de eerste terugbetaling van kapitaal, en indien het bedrag van dergelijke betalingen onbekend is, worden deze geacht gelijke bedragen te zijn; en

g iv) dekt de laatste betaling het saldo van het kapitaal, de rente en de eventuele overige kosten;

Toelichting: Deze assumptie is niet van toepassing, zie de toelichting onder assumptie f.

h) indien het plafond dat op het krediet van toepassing is, nog niet is overeengekomen, wordt het geacht € 1500 te bedragen;

Toelichting: Deze assumptie is niet van toepassing, het JKP wordt in deze studie voor bedragen van 5.000, 10.000, 15.000 en 30.000 euro berekend.

i) indien voor een beperkte termijn of een beperkt bedrag verschillende debetrentevoeten en kosten worden aangeboden, worden de hoogste rentevoet en de hoogste kosten geacht de debetrentevoet en de kosten voor de gehele duur van de overeenkomst inzake krediet te zijn;

Toelichting: Geen van de KVs uit ons sample biedt een contract met verschillende kosten en/of debetrentevoeten, deze assumptie is daarom niet van toepassing.

j) met betrekking tot overeenkomsten inzake krediet waarvoor een vaste debetrentevoet voor de eerste periode is overeengekomen en waarvoor aan het eind van deze periode een nieuwe debetrentevoet wordt vastgesteld die vervolgens periodiek wordt aangepast volgens een overeengekomen indicator, wordt bij de berekening van het jaarlijks kostenpercentage uitgegaan van de hypothese dat vanaf het eind van de periode met vaste debetrentevoet de debetrentevoet dezelfde is als op het ogenblik van de berekening van het jaarlijks kostenpercentage, gebaseerd op de waarde van de overeengekomen indicator op dat moment.

Toelichting: Deze assumptie is niet van toepassing, de KVs werken met een vaste debetrentevoet over de looptijd van de lening.

Jaarlijks kostenpercentages (JKP) per kredietverstrekker (KV)

KV1	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	103%	103%	103%	103%
6 maanden	59%	59%	59%	59%
12 maanden	57%	57%	57%	57%
KV2	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	68%	68%	68%	68%
6 maanden	57%	57%	57%	57%
12 maanden	50%	50%	50%	50%
KV3	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	-	-	-	-
6 maanden	-	29%	29%	29%
12 maanden	-	-	-	-
KV4	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	12%	12%	12%	12%
6 maanden	9%	9%	9%	9%
12 maanden	8%	8%	8%	8%
KV5	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	146%	147%	121%	99%
6 maanden	140%	139%	115%	89%
12 maanden	137%	128%	105%	80%
KV6	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	421%	198%	146%	146%
6 maanden	193%	121%	100%	100%
12 maanden	-	-	-	-
KV7	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	77%	77%	77%	77%
6 maanden	74%	74%	74%	74%
12 maanden	-	-	-	-
KV8	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	-	-	-	-
6 maanden	48%	48%	43%	39%
12 maanden	41%	41%	39%	36%
KV9	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	-	32%	32%	32%
6 maanden	-	24%	24%	24%
12 maanden	-	19%	19%	19%
KV10	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	139%	139%	139%	139%
6 maanden	84%	84%	84%	84%
12 maanden	61%	61%	61%	61%
KV11	€ 5.000	€ 10.000	€ 15.000	€ 30.000
3 maanden	38%	33%	32%	30%
6 maanden	39%	34%	32%	30%
12 maanden	40%	34%	32%	30%

Radboud Universiteit

